Képes
Vasárnap

20 fill.
33. szám. 1940 augusztus 18.

A Királyhágó

A Bémer-tér Nagyváradon a Szigligeti Szinházzal és a hires Emke kávéház.

Szent László király szobra.

A Szent László-tér a városházával. — Alsó képek: a Székesegyház és a püspöki palota.

Biharország fővárosa, Nagyvárad

Aki sohase fordult meg a békebeli Nagyváradon, annak nem könnyü megmagyarázni, mi volt ez a város.

Nem játékból irtam föl ezt a cimet, hogy: Biharország fővárosa. Ez a cim kissé sejteti a régi Nagyvárad rangját-rendjét. A békebeli Bihar vármegye Pest megye után Magyarország legnagyobb megyéje volt. Nemcsak területileg. Hanem valahogyan tekintélyben, hatalomban, hirnévben méginkább. Ennek a megyének a földjén kicsiben megvolt boldog és gazdag Magyarország egész változatossága és harmóniája. Dus sikságok, remek szőlőhegyek, kékbe borult magas hegyláncok, végtelen erdőségek a nagy hegyekben, surranó hegyi patakok pisztrángokkal, kis vizesések, szorgalmasan hömpölygő folyók, mint a két Körös meg a Berettyó, óriási legelők, nagy fatelepek, sürü gőzmalmok, hatalmas téglagyárak, az ország legnagyobb aszfaltbányája Dernán, az ország legrégibb üveggyára Feketeerdőn, rézbánya, vaskohók, lótusztermő kénes gyógyforrások Püspökfürdőn, magaslati gyógyhely Biharfüreden, medvevadászatok a Rézhegység rengetegeiben, istenhátamögötti falucskák és szelid dombocskák közt viruló mezővárosok, gazdag parasztbirtokok és hatalmas mintagazdaságok, történelmi emlékektől áhitatos tájak és romok, nyilegyenesen robogó gyorsvonatok és hegyek közé kanyargó szorgalmas kis vicinálisok, s az élet mindeme sokszinüsége és teljessége fölött a székváros, Nagyvárad, a maga külön sokszinüségében és teljességében.

Annyira minden megvolt ebben a megyében, hogyha hirtelen egyedül maradt volna Bihar Közép-Európa térképén, akkor is megélhetett volna a maga erejéből és a maga sokrétüségéből. Ez adta meg azt az öntudatlan gőgöt, azt a titkos büszkeséget, amelyre ez a név illik, hogy Biharország. Igen, ez kissé ország volt az országban.

Amellett még valami: Tisza István megyéje volt. Ez mintha külön nemesi levelet jelentett volna. A századforduló Magyarországában különös jó csengése volt annak, ha valaki bihari. Aki Biharban valaki volt, az az országban is valaki volt. Politika, irodalom, művészet ragyogó nevei viselték magukon ezt a külön fényt: „Biharból jött." S azt a nyugtalan, különös fényt, amit a megye városa, Várad jelentett.

*

Emlékeim csupa ifjukori emlékek. Lehet, elfogult vagyok vele szemben, de az ifjukor szerelmén keresztül látom ma is ezt az elragadó, békebeli várost, meg nem szünő szerelemmel és halhatatlan rajongással.

Szép város volt? Nem is volt ugynevezett szép város. Nem voltak évszázados finom öreg utcái, gyönyörü vén épületei, antik kincsei kőben, homlokzatokban, oszlopokban. Egy-két barok épület mellett emlékszem az öreg várra, széles, fűvel benőtt vizárkaival és feketére öregedett kősáncaival. A hatalmas püspöki palotára, amelyet Mária Terézia épittetett, ha jól tudom, és amelynek annyi ablaka volt, mint ahány napja van az évnek: háromszázhatvanöt. Szép volt az öreg megyeháza, széles sárga homlokzatával. Különben Várad inkább uj volt. Mintha a 67-es kiegyezés és a századvég közt nőtt volna ki a földből, e boldog, békés és gazdag korban, maga is boldogan, békésen és gazdagon, itt Erdély és a magyar Alföld határán, befogadva mindent, ami nyugat felől áramlott Erdély felé és Erdélyből nyugat felé, befogadva és továbbadva teltebben, gazdagabban, frissebben, ötletesebben mindent, amit nyugatról és keletről kapott.

Főutcáján például, amely a vasutállomástól a Bémer-térbe torkollott és egy hatalmas félivben átmetszette a fél várost, tulnyomó volt a földszintes ház. Finom, uri kis földszintes házak. Mégis ez a Fő-utca szakadatlanul lüktetett, egy párisi vagy pesti körut minden mozgalmasságával. Nagyon csinos mellékutcák torkoltak bele, sok lombos terecskével, édes kis parkokkal és ligetekkel. A nagy középületek, Tábla, törvényszék, megyeház, iskolák mind ilyen kis melléktereken álldogáltak. A Körös hidján tul a Szent László-tér akkora volt, mint a pesti Szabadság-tér. Templomok állták körül s az uj városháza, furcsa csonka tornyával.

Errefele volt a hatalmas Rédey-kert, szerelmes sétálóival és szorgalmas sportolóival a kitünő sportpályákon, másik irányban pedig a Nagypiac, amely volt akkora, mintha a pesti Kossuth Lajos-teret és Szabadság-teret egybetolnánk. Ez a fertály a kereskedők, iparosok, üzletemberek, vásárosok örökké nyüzsgő, izgatottan siető városa volt.

De a sziv, a város szive az a kicsi, szabálytalan tér volt, amelybe egyik oldalt a Fő-utca, másik végén a Köröshid torkollott: a Bémer-tér. Itt állt a pompás kis szinház, a Vigszinház ke-

cses, kicsiny mása, itt voltak az elegáns szállodák, itt a három hires kávéház, a Royal, az Emke és a Pannonia, itt a rivierai eleganciáju nagy üzletek, itt kezdődött a déli és esti korzó, itt ragyogott esténként a város utólérhetetlen fényárja, mintha óriási reflektorfényben égne minden, itt szólt a kávéházi és éttermi terraszokon nyáron a cigányzene, naponta minden teremtett lélek legalább egyszer megfordult ezen a téren, este pedig a legtöbb váradinak megvolt a maga megszokott helye a terraszokon. A Royalban a huszártisztek, a megyeházi urak, a gentryk, az irók és ujságirók hosszu asztalai egymás mellett, az Emkében az előkelő hivatalnokosztály, gazdag nyugdijasok, a Pannoniában az óriási szálló vidéki földbirtokosai és egyéb vendégei huzatták a cigánnyal és nézték a Bémer-tér éjfélig se szünő, hömpölygő nyüzsgését. Nagyvárad fele élete ezen a nevezetes, hires kis térségen zajlott le. A futó vendégnek elég volt egy este kiülni valamelyik terraszra és szemtől szembe láthatta a város lakosságának arcát.

*

Milyen volt ez az arc? Nem hiszem, hogy életemben ennél sokrétübb s mégis teljesebb arcot láttam volna. Minden társadalmi réteg benne volt ebben az arcban, élesen elkülönülve és mégis szoros békességben és megértésben, egyetlen közös jellemvonás révén: mindegyik társadalmi réteg itt igen szeretett és igen tudott élni. El voltak különülve valóban: a 7-es huszárok asztalához, a legendásan gazdag és virtuskodó Esterházyak és Baich Péterek asztalához, vagy a szomszéd megyeháziakhoz, akik mindegyike egy-egy történelmi név viselője volt, soha nem került másféle ember, mint a maguk társasága. De az irók és ujságirók törzsasztalához, akik e lázas város éjszakáiból ostromolták az országot és világot hirnévért és uj irodalmi célokért, ugyancsak nehéz volt nem odavalónak bejutni. Emitt a törvényszék fiatalabb birái feketéztek, ott a vidékről felrándult gentry-jegyzők hűttették a pezsgőt. Amaz ott patricius kereskedők asztala volt, ez itten gazdag vállalkozóké. Öt perc alatt el lehetett igazodni egy ilyen terraszon a város egész társadalmában.

Kissé talán kasztrendszer volt ez, de minden ártalomnélküli, mert egyébként a város egy volt abban, hogy nemcsak élni szeretett fényesen és lázasan, de szünetlen lendülettel dolgozni is s nyilván ez magyarázza Várad háboruelőtti nagy virágzását.

*

Mit lehetne a rengeteg emlékből kiemelni és megmutatni, hogy lássa az olvasó ezt a szines, összehasonlithatatlan, egyedülvalóan friss, egykori Váradot? Anynyira összefolynak az emlékek a meghatott visszaemlékezés perceiben.

Látom a diákokat menni a hüvös reggelen a premontreiek remek gimnáziuma felé. A birákat komoly aktatáskával sietni hivatalukba. A vásárosokat özönleni a vasut felől. A zárdák édes kis lányait sétára indulni. A jogakadémia jogászait a Szacsvay-szobor elé vonulni hazafias tüntetésre. Váradi tündérasszonyokat és lányokat suhanni az üzletek előtt kiváncsian. Hires színészeket a pirosbársonnyal bélelt kis szinházban. Megyegyülésre érkező vidéki fogatokat a megyeház előtt. Munkásgyülést a Nagypiacon. Huszártisztek ezüstsarkantyuinak pengését a korzón. Ady Endrét, amint verseit olvassa rekedten a városház roskadó nagytermében. Tiszát, ahogy leszáll csontos sárga lováról a váradi lóversenypályán, megnyert verseny után. S egy képet, amely a diákkorból ujból és ujból visszatér: urnapi mise a püspöki templom előtt, zöld lombsátrakkal, pirosnadrágos, kékmentés, ragyogó-csákós huszárszázad mozdulatlan lovain, a bakadiszszázad sortüze felropog, harangok és csöngettyük szava szól és karcsu kezével áldást osztva közeleg sudáran, fehér fejjel, a legszebb püspöke az országnak, Széchenyi... Mit nem adnék mégegyszer ezért az Urnapért!

Nem szégyelem, hogy szerelmes vagyok beléd holtomig, Nagyvárad. Ismerőstől, baráttól, rokontól tudom, hogy mindenki az, aki csak ismert téged, mindenki, sóvárogva és örökre.

Bónyi Adorján.

Vándorfelhő

(REGÖS ÉNEK)

Szövegét és zenéjét irta: JÓZAN MIKLÓS.

Lassan, szabadon

ÉNEK.

ZONGORA.

p legato

1. Buj-do-sik a ván-dor-fel-hő ke-let-re, Ott le-beg az én lel-kem is fö-löt-te.
2. Vissza-tér a ván-dor-fel-hő nyu-gat-ra, Bá-nat-ter-hét, könny-zá-po-rát hul-lat-va.
3. Ki-süt a nap...oszlik a köd a bér-cen. Ö-römkönny ül Ár-pád a-pánk sze-mé-ben...

mf

1. Száll a fel-hő száll ma-ga-san, Ár-nya lent a tá-jon...
2. Át-vi-har-zik er-dőn-sí-kon Buj-do-só ke-se-ve;
3. Ö-röm-kö-nyű, gyé-mánt-harmat Csil-log a fa-á-gon:

mf cresc. dim.

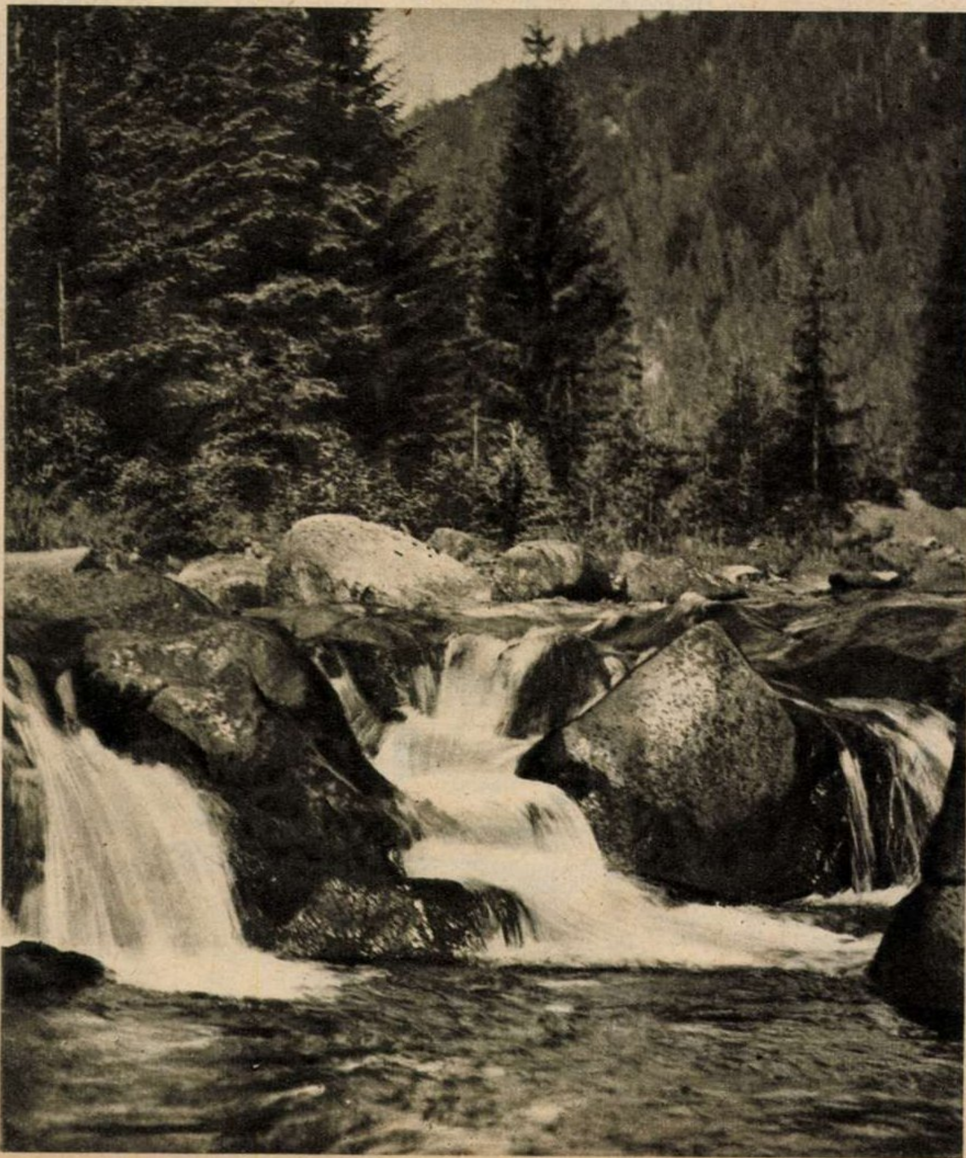
cresc. f ff

1. A lel-kem is ba-na-to-san száll u-tá-na - Szegény ár-va - túl a Ki-rály - há-gón.
2. A lel-kem is zo-kog titkon: Ez a nem-zet, - Magyar nemzet - Hejh, de meg van ver-ve!
3. „Megse-git-lek, el sem hagylak. Ne félj, né-pem! - Ár-va né-pem - Szép Magyar-or - szá-gom!“

cresc. f ff

Erdély felé száll most minden magyar gondolat, a huszéves mult gyászával, a közeli szebb jövő reménységével. Ez a hangulat ihlette meg Józan Miklóst, a magyar Erdély szellemi talajában gyökeredző unitárius egyház püspökét. Szép verse fölött nemes lendülettel szárnyaló dallamát örömmel adjuk át a nyilvánosságnak.

Alsó képek: táj a Bihar-hegységben. — Jobboldali kép: a kolozsvár—nagyváradi vasút egy szakasza.

Brit Szomália

A sötét Afrika legsötétebb részeit is régen felkutatták már a nagy felfedezők, kiknek nevét a világhir is szárnyára kapta, amikor ugyanennek az Afrikának a keleti tengerpartján a Szomáliföld legalább olyan ismeretlen volt még a fehér emberek előtt, akár Uganda vagy Kongó belseje. Pedig a Szomáliföld aránylag könnyen megközelithető is volt, csak hajóra kellett ülni és elvitorlázni körül Afrikán, azután fel az Indiai óceánon és csak partra kellett szállni ott, ahol a térképek a Szomáliföldet jelezték. De éppen ez volt a probléma, mert mig Uganda és Kongó vadembereit megfélemlithették a jól felszerelt expediciók puskái és alaposan megdolgozták az erkölcsi ellenállásukat is a pálinka- és üveggyöngyszállitmányok, addig a Szomáliföldön sem a puska, sem az üveggyöngy nem volt hatásos, legalább is hosszu időre nem sikerült beférkőzni senkinek sem a szomáli nép bizalmába és hosszu időre az erőszak sem tudott komoly eredményeket produkálni.

Ezért nincs a Szomáliföldnek története, holott a világkereskedelem jó országutja mentén sokszáz kilométernyi tengerpartot jelent. Csak a legujabb időkben, a XIX. században, 1823-ban jelentek meg a Szomáliföldön *Owen* és *Butler* angol hajóskapitányok, de jelentéseikben nem nagy lelkesedéssel nyilatkoztak expediciójuk fölfedezéseiről. Annyira nem volt kedvező a két kapitány beszámolója, hogy Anglia akkor még nem iparkodott birtokba venni ezt a szomoru földet. Ugylátszik, a gazdasági kilátások olyan csekélyek voltak, hogy nem érte meg az áldozatokat, amiket a föld elfoglalásáért emberben és vagyonban hozni kellett volna. Mert *Owen* és *Butler* kapitányok egyáltalában nem titkolták, amikor beszámoltak 1823. évi felfedező expediciójukról, hogy Szomáliföldön annyira nem részesültek barátságos fogadtatásban, hogy sietve kellett távozniok és tulajdonkép csak a tengerparthoz legközelebb eső vidéken nézhettek körül. Más afrikai utazókkal ellentétben, igen nagy tisztelettel irták le, milyen harcias lelkü, pompás legények a Szomáliföld lakói, hithű muzulmánok, egyáltalán nem félnek a fehér embertől, az ő bőrük szine is jóval világosabb az Afrika belsejében élő négerekénél és az idegeneket nem türik meg maguk között. A legnagyobb megdöbbenéssel emliti a két kapitány jelentése, hogy a szomáliakat nem szeliditi meg a szines csecsebecse, amivel pedig eddig mindenütt döntő sikereket lehetett elérni.

„A szomáliakban — irja Owen kapitány a jelentésében — van valami gőgös fensőbbség, a fehér embert nem tartják sem Istennek, sem felsőbbrendü lénynek, inkább lenézik és betolakodóként itélik meg az embert, bármiféle módon igyekszünk is őket megközeliteni. Nem hisznek a baráti szónak sem, ellenségesek maradnak az első pillanattól az utolsóig."

A jelentés alaposan el is riasztotta a vállalkozókat a Szomáliföld tájékáról. Csak a Szuezi csatorna megnyitása után került bele a Szomáliföld az európai hatalmak érdekszférájába. A Vörös tenger bejáratánál, az Adeni öbölben és az Indiai óceán afrikai partvidékén kulcshelyzete van a szomáli partvidéknek. Ez az egyetlen magyarázata, hogy Anglia már 15 évvel a Szuezi csatorna megnyitása után átvette az akkor már egyiptomi birtokban levő Szomáliföldnek stratégiai szempontból legértékesebb részét, az Adennel szemben elterülő partvidéket. Később a franciákkal és az olaszokkal is egyezményt kötött a partvidék birtoklására. Gazdaságilag egyáltalában semmi jelentősége nem volt Angliára a „protektorátus" néven birtokba vett szomáli partvidéknek. Máig sincs egyetlen komolyan kiépitett kereskedelmi kikötője Brit Szomáliföldnek, a kereskedelmi hasznot néző angolok sajnáltak minden fölöslegesnek látszó befektetést, Szomáliföld pedig az európai ember számára szinte elviselhetetlen klimájával, szegényes flórájával és megpuhitatlanul ellenséges népével nem látszott jó üzleti befektetésnek, kizárólag csak mint az indiai főhajóut ellenőrzésére és biztositására szolgáló stratégiai partvidék számitott Anglia urai szemében. A lényeg mindig csak az volt, hogy más nemzet meg ne vethesse lábát Szomáliföldnek ezen a darabján. Ezért a közvetett értékéért még komoly áldozatokat is hozott Anglia. Jó öt évi küzdelembe, sok ember- és pénzveszteségbe került ugyanis, mig az „Őrjöngő Mullah" — igy nevezték Mohamed ben Abdullah Asur mohamedán felkelővezért — fanatikusan küzdő embereit sikerült leigázni és fékentartani. Csak 1907-ben sikerült az angoloknak Szomáliföldön olyan állapotokat teremteniök, hogy aránylag biztonságban voltak az oda telepitett angol hivatalnokok. Ekkor rendezték véglegesen az angol, olasz és francia Szomáliföld határait, az „Őrjöngő Mullah" is kapott egy szerződésileg biztositott külön területet. A partvidékhez Anglia később az abesszin négustól is kapott egy jókora területet, ugyhogy a világháboru óta a Brit Szomáli protektorátus területe 176.000 km², tehát akkora, mint a békebeli Magyarország fele.

Az angol gyarmatpolitikára egyáltalán nem vet jó fényt az a tény, hogy amig a szomáli partvidék többi részei, Olasz Szomália, Francia Szomália és Eritrea az olasz és francia vezetés alatt lendületes fejlődésnek indult és a nép is megértette, mennyire javára válik, ha együtt dolgozik a fehérekkel, addig Brit Szomália csaknem ugyanabban az ősállapotban van még ma is, mint Owen és Butler kapitányok jelentéseinek idejében. Az angolok számára komoly gyarmati értéket a Szomáliföld sohasem jelentett és az a katonai igazgatás, amely ott a rendet fenntartotta, jóformán semmit sem törődött a föld és népe gazdasági felvirágoztatásával.

Brit Szomáliföldnek ma 344 ezer lakosa van, ebből mindössze 2800 a fehér ember, ez jellemzi legjobban az angol politikát, amely semmi más hasznot nem kivánt ettől a földsávtól, mint azt, hogy angol birtokban maradjon. Komoly termelésről, kereskedelemről szó sincs, még vasutja sincs Brit Szomáliának, holott Eritreában, Abessziniában, Olasz Szomáliában már régóta villamositott vonatok járnak és többezer kilométeres betonutak vágnak keresztül a hegyeken. Annál kevésbé lehetett szó komoly gazdasági, termelő munkáról, mert a nép hangulata egy cseppet sem változott meg az angolok irányában Owen és Butler kapitányok ideje óta. Az is igaz, hogy angol részről sem történt komoly lépés a lakosság békés megnyerésére. Akiket a fegyverek ereje és a közvetlen érdek odahajtott a parti falvakba és városokba, azok átmenetileg békében éltek az angolokkal, de az ország belsejében, a partmenti hegyeken tul már szabad, elszánt törzsek élték ugyanazt az életet, mint a szabadságukért küzdő Őrjöngő Mullah emberei.

Most, hogy az olasz hadsereg nagyszerü lendülettel nyomul be Brit Szomáliföldre, a hivatalos angol jelentések azzal igyekeznek kicsinyiteni az olasz győzelem értékét, hogy Brit Szomáliának sem gyarmati, sem katonai értéke nincs. Ennek tökéletesen ellentmond a Szomáliföldön eddig angol uralom alatt eltelt 50 esztendő, mert ezalatt kizárólag katonai szempontokat vettek tekintetbe és legujabban még repülőtámaszpontokat is épitettek ki a tengerparthoz közel eső fensikokon.

Vöröskeresztes repülőgépek

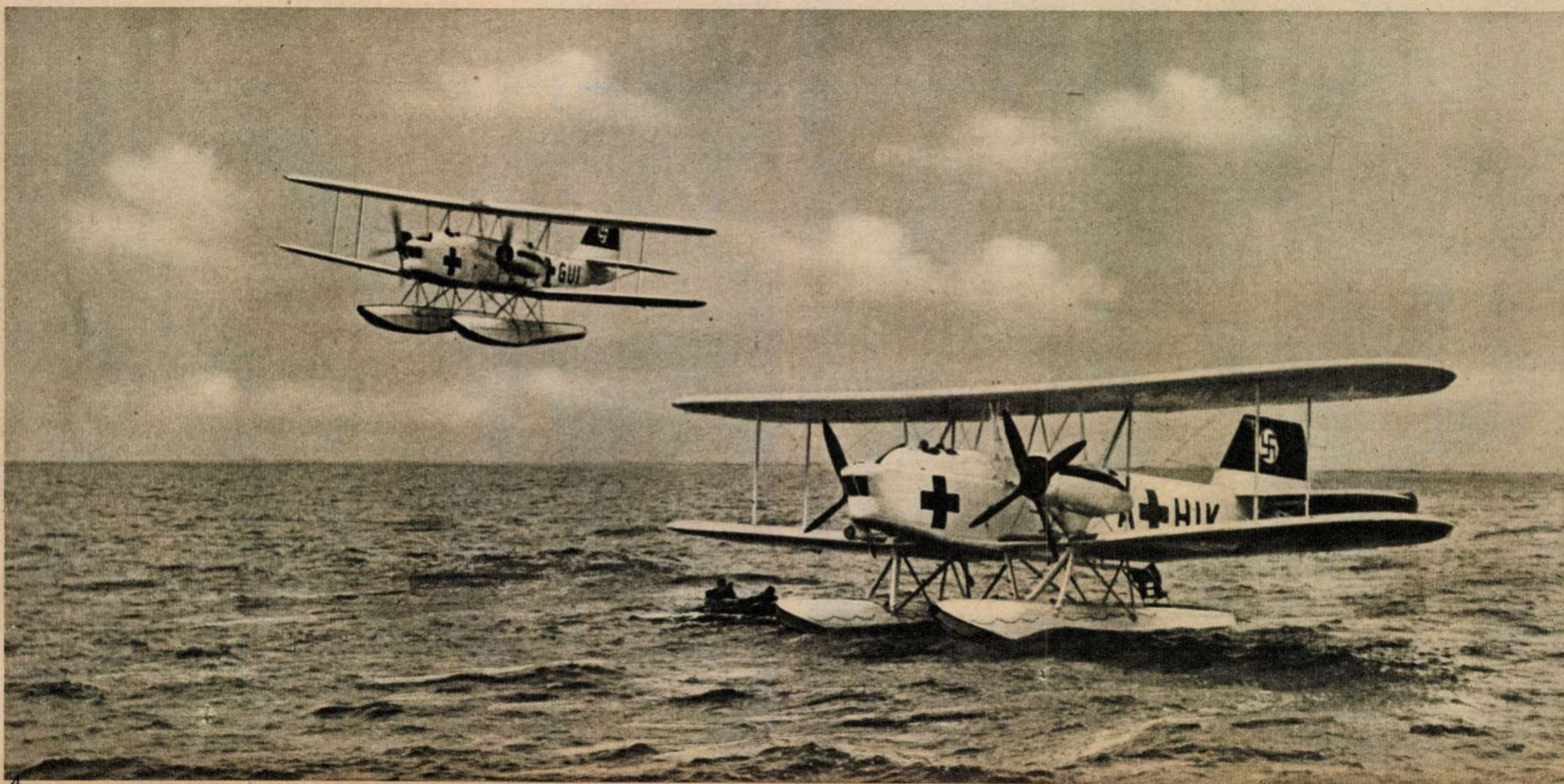
A mostani háboru meglepetései közé tartozik, hogy a repülőgép egyszerre két szélsőséges szerepet tölt be benne. Egyfelől minden képzeletet felülmuló pusztitófegyver, másfelől azonban életeket ment meg azzal, hogy a harcok áldozatait, a szárazföldön, vagy a tengeren szerencsétlenül járt katonákat gyorsan és minden késedelem nélkül elszállitja oda, ahol orvosi segélyben részesülhetnek.

Még a mult században is kezdetleges módon folyt a tábori betegszállitás: hordágyon vagy lovasfogaton vitték a beteget a legközelebbi tábori kötözőhelyre s bizony a beteg a kocsi rázását, az ut porát, a hosszu utazás fáradalmait végzetesen megsinylette. Az első világháboruban a kórházvonatok és a betegszállitó gépkocsik már javitottak a helyzeten, de sok sebesült még az autó és a vonat rázását sem birta. A gyors és higiénikus betegszállitás követelményeit még ezek a közelkedési eszközök sem elégitették ki minden esetben.

A világháboru utáni években azután megtörténtek az első komolyabb kisérletek *a betegszállitó repülőgépekkel.* A repülőgép erre a célra valóban eszményi jármű. Sebessége akkora, hogy a beteget az arcvonalról akárhányszor már percek alatt elviszi a kórházba. Nem kell órákig vagy napokig szenvednie egy rázós kocsiban, vagy egy fülledt vasuti fülkében. A gép nem ráz, egyenletes simasággal siklik a fellegek között s a beteg zavartalan nyugalmat élvezhet. A nyugati hatalmak már évekkel ezelőtt olyan betegszállitó óriásgépeket épitettek, melyek orvosi és ápolószemélyzete utközben még kisebb műtéteket is végezhet a sebesültön.

Természetesen ezek a gépek éppen ugy, mint a többi háborus sebesültszállitó járóművek, az emberszeretet és a segitőkészség nemzetközi jelvényét, a vöröskeresztet hordják és azokkal egyetemben a nemzetközi jog védelme alatt állanak. Mégis mostanában olyan hirek látnak napvilágot, hogy az angolok ismételten megtámadtak német vöröskeresztes repülőgépeket, melyek tengeri és légi csaták áldozatait akarták kimenteni a vizből. A vöröskeresztes repülőgép, akár más jármű, mely ezt a jelvényt viseli, nem tesz különbséget barát és ellenség között, hanem mindenkit szárnyaira vesz és mindenkit megsegit, aki rászorult . . .

Alsó kép: német vöröskeresztes repülőgépek a tengeren.

Japán

1924-ben az Amerikai Egyesült Államok törvényt hoztak a bevándorlás korlátozására s ebben a keleti fajok között a japánit is eltiltották az ország területén való megtelepedéstől. Ez az ugynevezett Immigration Act nagy elkeseredést keltett Japánban. A törvény nem változtatott a tényleges helyzeten, mert Japán már 1907-ben kötelezte magát arra, hogy polgárait visszatartja az Egyesült Államokba való kivándorlástól. Éppen azért a japán közvélemény rendkivül fölháborodott az amerikai törvény sértő kihivásán. Nagy tüntetések folytak az Immigration Act ellen. A tokiói amerikai nagykövetség kapuja előtt egy napon öngyilkosságot követett el egy japáni ember. A zsebében egy, az amerikai néphez intézett levelet találtak. A levélben többek között ez a mondat volt olvasható: „Én halálommal kérem a japánokat kizáró törvény megváltoztatását. Én japán vagyok. Az önök országa bennünket minden ok nélkül meggyalázott a világ előtt.“ Japánban nem is csodálkoztak ezen a különös és a mi számunkra egészen idegen szellemü tüntetésen. Az teljesen megfelelt a japáni léleknek és gondolkodásmódnak. A halottat mint nemzeti hőst temették el és a temetés uj alkalmul szolgált arra, hogy Amerika ellen tüntessenek.

Ezt a kis epizódot azért meséltük el ilyen részletesen, mert ebben teljesen visszatükröződik Japán sulyos tragédiája és egyben az az elszánt lélek is, amelylyel Japán tragikuma és a fehér fajok gőgje és szükkeblüsége ellen védekezik. Japán tragikuma: népességének óriási arányokban való növekedése. Ezt is a keleti világba betolakodó fehér befolyásnak köszönhette. Addig, amig a japáni kikötők zárva voltak az idegenek előtt, Napkelet országának földművelésből élő lakossága alig gyarapodott. 1721-ben 26 millió volt, 1846-ban, százhusz évvel később, majdnem ugyanannyi: 26.9 millió. Ebben az időszakban a fehérarcu idegen ördögöket eltiltották a Japánban való partraszállástól, nem adtak el neki semmit, nem vettek tőle semmit, maguknak a japánoknak pedig halálbüntetés terhe alatt megtiltották, hogy külföldre utazzanak. 1854-ben Amerika hadihajói erőszakkal feltörték a japán kikötők csukott kapuit. Japán nem maradhatott meg többé régi szines álomvilágában. Iparosodni kezdett és az iparral együtt folytonosan növekedett lakosainak száma. Lakossága jelenleg több mint hetvenmillió és ez a szám minden esztendőben egymillióval gyarapodik.

A tulnépesedés fokozódó feszültsége állandó robbanásra kész helyzetet teremt Japán belső életében. Ennek nem lehet más orvossága, csak a földszerzés, a hóditás. Azonban éppen a hóditás az, amit nem akarnak neki megengedni a Csendes óceán partvidékén érdekelt hatalmak. A modernizált Japán a kilencvenes évek során megverte Kinát és a szimoneszki békében rákényszeritette bizonyos területek átengedésére. Oroszország és Anglia közbeavatkoztak és megfosztották a háboru legértékesebb gyümölcseitől. A kilencszázas évek elején Oroszországot verték meg a japán szárazföldi és tengeri hadak. Amikor a cári birodalom már rákényszerült a békére, közbeavatkozott Amerika és Japánt ismét csak arra kényszeritette, hogy érje be egészen csekély jelentőségü területszerzéssel. A világháboru alatt, amikor Európa is, Amerika is máshol volt elfoglalva, Japán megkisérelte, hogy a forradalmi zavarok között vonagló Kinában területeket és gazdasági engedményeket szerezzen magának. A háboru végével ismét csak beavatkoztak a fehér hatalmak és megfosztották minden elért eredménytől.

Csoda-e, ha a japáni nép lelke mélyén gyülöli a fehér fajtát? Nem egészen természetes-e, ha ez az öntudatos és saját értékét ismerő fajta, amely annyira szereti hazáját, egy muló hatásu tüntetés kedvéért is szándékosan el tudja magától vetni az életet, a fehér betolakodókat ki akarja zárni a maga érdekköréből? 1927-ben nagy világszenzáció volt az a titkos memorandum, amelyet Tanaka, akkori miniszterelnök intézett a császárhoz. Ebben a memorandumban Tanaka összefoglalta a japán imperializmus elveit: Mandzsuria, Mongolia, Szibéria megszerzése, a Kina fölötti protektorátus kiharcolása, a Csendes óceán szigeteinek, közöttük a legnagyobbnak: Ausztráliának is a meghóditása, egész Ázsia japán vezetés alá helyezése. Annakidején ezt a nyilvánosságra hozott ugynevezett „Tanaka-tervet“ japán hivatalos körök hamisitásnak bélyegezték. Azonban mindaz, ami 1927 óta a Távol-Keleten történt, nem egyéb, mint annak az igazolása. Mandzsuria és Mongólia egy részének meghóditása után a japáni seregek most már évek óta harcolnak azért, hogy hazájuk akaratát az óriási Kinára rákényszeritsék, a Konoye kormány pedig a Tanaka-terv jelszavával, azzal az elvvel, hogy „Ázsia az ázsiaiaké“, egyre nyiltabban igyekszik minden angol, francia és amerikai befolyást eltávolitani a sárga vizekről.

Japán ma egyik legérdekesebb országa a világnak.

Tiencin, ahol a japánok az első angolellenes lépéseket tették.

A japán városokban ma minduntalan angolellenes feliratokra bukkan az ember.
Alsó kép: Hongkong, az angol tövis Japán testében.

Alsó kép: az angolellenes mozgalom „ökle“.

A német hadsereg térzenét ad Párisban a Concorde-téren.

A hadsereg magánélete

A világhires francia és belga fürdőhelyek idegenforgalmi statisztikájában az 1940. nyara rekordot fog jelenteni. Ostende-től le a spanyol határig minden fürdőhely strandján olyan élet folyik, amilyent még ezek a csupaidegenekhez szokott fürdőhelyeken se láttak soha, még a legöregebb fürdőmesterek sem. Csak ezuttal a fürdővendégek mind férfiak. A német hadsereg tagjai élvezik itt a frontmögötti élet gyönyöreit. Ők ugyanis nem a tengerpartot tartják a frontnak, hanem magát a tengert. A szárazföldön már nincs ellenség, csak a tengeren. Ezen az alapon teljes gondtalanságban — legalábbis látszólag gondtalanul — folyik a fürdőzés, kiélvezik a strandélet minden gyönyörüségét és cseppet sem zavarja őket az, hogy közvetlen közelükben, egy-egy facsoportban hosszucsövü, messzehordó ágyu mered előre, kissé odébb karcsu légelhárító ágyucsövek ágaskodnak az égnek.

— Kanadai lisztből sütjük a kenyerünket, ausztráliai hust eszünk, braziliai kávét iszunk és angol cigarettát szivunk — irta haza egy német katona. Egyáltalában nem nagyitott, mert a flandriai és francia tengerparton olyan tömegekben ejtették zsákmányul az elmenekült angol hadsereg élelmicikkeit, hogy akár évekig elég lesz az egész megszálló német hadseregnek.

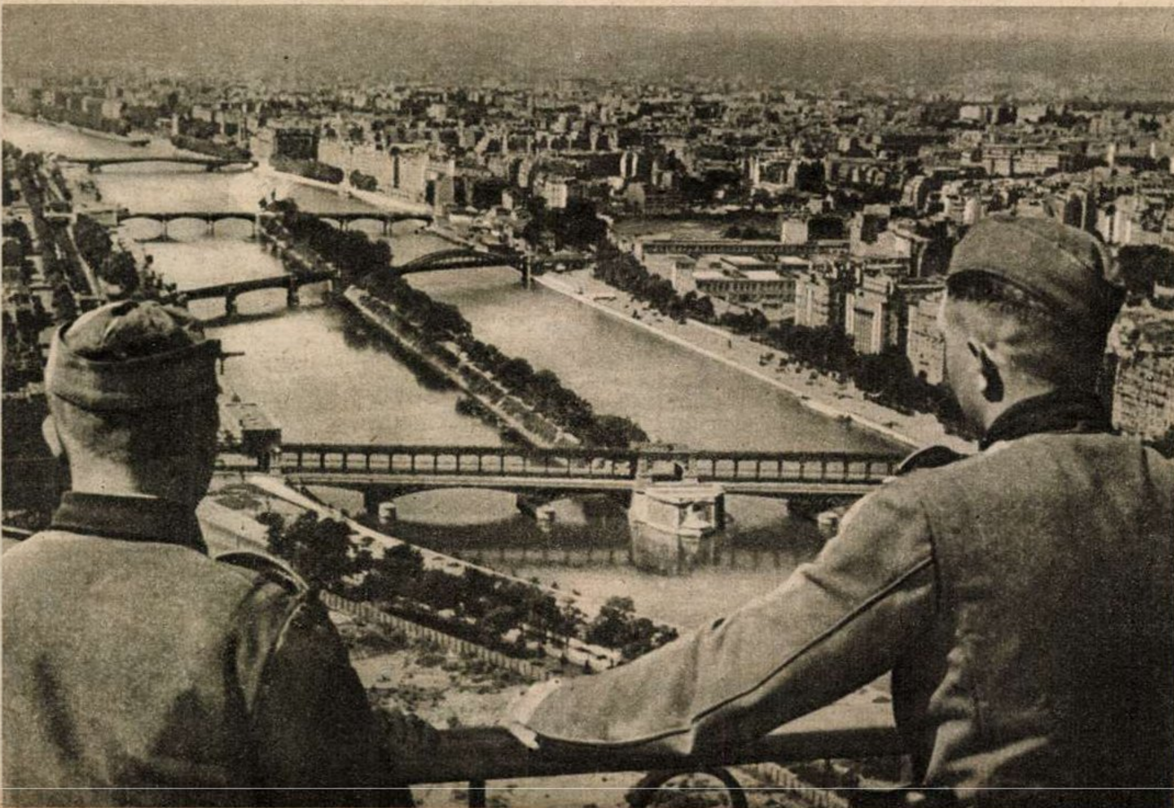
A tengerparti fürdőhelyek környéke azonban mégis csak hadizóna, az igazi frontmögötti élet benn Franciaországban, Párisban és a Maginot-vonal erődövezetében és a közelmult hónapokban annyit szerepelt „senki földjén“ folyik. Párisban a világháboru óta nagyon kevés német járt, ez a magyarázata, hogy most minden német katona, akit sorsa és parancsnoksága Párisba vezényel, kötelességének tartja, hogy alaposan megismerkedjék Páris látnivalóival. A hadiövezetből rövid időre szabadságolt katonák is utbaejtik Párist, hogy odahaza elmesélhessék, mi mindent láttak, hallottak a világ egykori fővárosában. Természetes azonban, hogy ebben a frontmögötti idegenforgalomban is tökéletes rendszer uralkodik. Először a tisztek járták be a város nevezetességeit hivatásos idegenvezetőkkel, azután minden tiszt maga vezette végig saját embereit a látnivalókon. A kávéházakon, étkezőhelyeken, középületeken mindenütt a német-francia feliratok jelzik, kiknek szabad, illetve kiknek nem szabad oda bemenniök. Vagy a német katonákat, vagy a polgári személyeket tiltja ki egy-egy szigoru felirat az illető helyiségből, de szép számmal vannak olyan helyiségek és intézmények is, ahová mindenki, német, francia egyformán bemehet.

Párisban és a frontmögötti más városokban a német katonák a helyi hatóságokkal vállvetve dolgoznak azon, hogy az Észak-Franciaországon végigviharzott háboru nyomait a lehetőséghez képest eltüntessék. A barrikádok, a légvédelmi homokzsák-torlaszok egymásután tünnek el az utcákról és ezzel nemcsak a barátságtalan utcakép szünik meg, hanem megtalálják a baráti hangot is a polgári lakosok és a megszálló katonák.

Még hátrább, a Maginot-vonalban, ahol két hónapja még az ágyucsövek ezrei néztek farkasszemet egymással, most az elképzelhető legbékésebb élet folyik. Azok a csapatok, amelyek most itt töltik idejüket, leszerelik a világ legnagyobb erőditési vonalát és versenyt dolgoznak a földeken a visszatért lakossággal. Az ijesztő betonkupolák és tankakadályok között a legbékésebb mezőgazdasági munka folyik, legények, leányok nótájától hangos a környék, megjelentek a birkanyájak, a legelésző tehenek is, olyan az egész hangulat, mintha sohase lett volna ez a világ legveszedelmesebb helye.

A Rajnán, ugyanott, ahol alig két hónapja csodálatos haditénynyel, ágyu- és gépfegyvertüzben vertek hidat a német katonák, most gumicsónakjaikkal eveznek versenyt a katonák, a folyó két oldalán harsogva biztatják őket a bajtársaik. Most a verseny láza heviti az evezősöket, közöttük szép számmal vannak, akik résztvettek az emlékezetes rajnai átkelésben. Odaát, a francia parton, szemléltető előadást tart egy-egy kitüntetett vitéz, bemutatja, hogyan rohamozták meg és kényszeritették megadásra a hires Maginot-vonal bevehetetlennek tartott erődjeit és hogyan törték meg a francia ellenállást a magasból kő módjára alázuhanó *stukák* rettentő hatásu bombái.

A tenger frontja mögött, a szárazföldön már minden előfeltétel megvan a tökéletes békemunkához. A kimélet nélkül győzelemre törő harcosok a front mögött a legbékésebb életet élik mindaddig, mig fel nem harsan a riadó, hogy ujra rohamra hivja őket az ellenség ellen.

Hogyan dolgoznak éjszaka a repülők?

Lassan megdönthetetlen igazsággá válik, hogy a mai háboru a repülők háboruja. A hadijelentések csaknem kizárólag az ő tevékenységükről számolnak be és igy érthető az a fokozott érdeklődés, amely a repülőgépek munkáját kiséri. Az utóbbi időben egyre többet hallani éjszakai repülőtámadásokról. Bombázók kelnek a sötétség leple alatt haláltvivő utjukra és okoznok károkat kölcsönösen mindkét hadviselő félnek.

Ha gyakorlati szempontból nézzük a repülők éjszakai támadását, mindenestre megállapithatjuk, hogy nagyobb a valószinüsége a kiindulópontra való sértetlen visszatérésüknek, mint fényes nappal, hiszen éppen a sötétség miatt nehezebb a védekezés ellenük. De két oldala van az éremnek. Az éjszakai repülés sokkal nagyobb feladatokat ró a pilótára, mint a nappali. Mert mig világosban látja a terepet, pontosan meg tudja közeliteni a célt és nagyobb a valószinüsége a bombák „célraejtésének“, addig éjszaka „vakon“ repül, bár kétségtelen, hogy akkor sem csak az ösztöne vezeti egyedül.

Az éjszakai repülés legkezdetlegesebb formája a „kurzusrepülés“, ezt akkor alkalmazhatják csak, amikor aránylag világos az éjszaka, tehát holdfény, vagy a csillagok mégis bizonyos lehetőséget nyujtanak a tájékozásra. Ebben az esetben nagyon könynyen megtalálja a repülőgép azt a célpontot, amelyet elérni törekszik. Természetesen kedvezőtlen időjárási viszonyok, felhők esetében a repülésnek ezt a formáját nem lehet alkalmazni. Másik mód, amellyel a repülők éjszakai utjukra kelhetnek és azon irányitást kapnak, a trigonometriai módszer. Ez abban áll, hogy a pilóta rádiókészülékével két egymástól különböző leadóállomást hallgat és a kettő irányvonala által bezárt szög segitségével meg tudja állapitani sajátmaga helyzetét. Sokkal tökéletesebb módja az irányitott repülésnek, mikor egy rádió által leadott sugárövben haladnak. En-

Baloldali kép: német katonák megtekintik Párist.

Német katonák egy francia tengeri fürdőn.

Német vadászrepülők Simba nevü „századoroszlánja“ a frontmögötti repülőtéren.

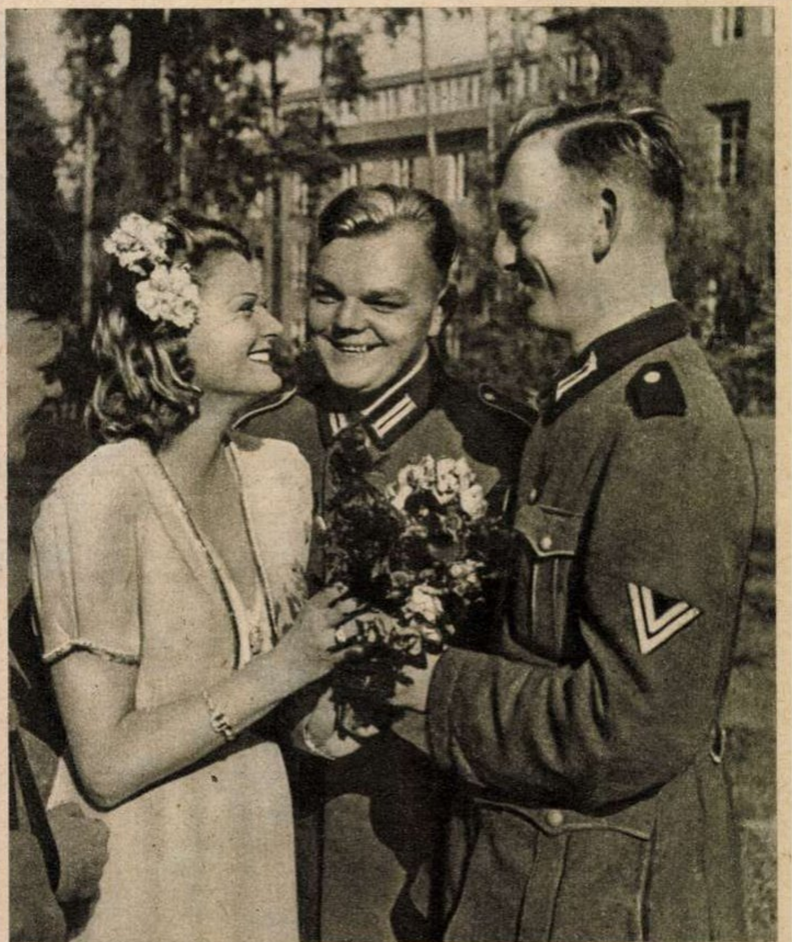
nek lényege az, hogy egy kisebb átmérőjü övben kell repülnie a gépnek, mert ha abból kitér, rádiókészüléke azonnal jelzi az eredeti iránytól való elfordulást. Rendszerint megállapodás szabja meg, hogy a jobbra való kitérésnél sorozatosan ismétlődő pontokat hall a vezető, a baloldali irányváltozásnál szaggatott vonások sorozatát, ugyhogy miután a gépet az elektromos mágnestű segitségével az eredeti irányba beállitotta, a pilótának csak a rádió figyelmeztető jelzéseire kell ügyelnie és máris megmaradhat egyenes vonalu repülésben. Mindezek a módszerek azonban nehézségekbe ütköznek, mert háboru esetén az irányitást megzavarhatják az ellenség rádióállomásai is. Legjobb és leginkább használt módja az éjszakai repülésnek, hogy nappal már felderitett és fényképfelvételekkel pontosan megállapitott terep fölött halad a gép. Elsősorban itt jut rendkivüli feladatokhoz a felderités. Külön géptipusok, fényképezőgépek és műszaki csapatok állnak rendelkezésre s felderitő gépeikkel adatokat szereznek az ellenséges területekről. Ezeket az adatokat azután visszaérkezésük után feldolgozzák, terepasztalokon rekonstruálják a vidék képét, ugyhogy a pilóta, mikor éjszakai utjára indul, legnagyobbrészt ismert terület fölött halad át. Igy természetesen nagyon fontos a vezető adottsága, szinte ösztönös megérzése, a terepnek képzeletében való megjelenitése.

Ha a nappali és éjszakai bombázók közötti különbséget akarjuk megállapitani, azt látjuk, hogy az éjszakai gépek nagyobb hatósugaruak, viszont kissé nehezebb fordulatkészségüek, mint a nappali gépek. Éjszakai bombázás, a szó igazi értelmében, egyre ritkábban használt támadási mód, inkább csak a célig való ut megtételére, illetőleg a bombázás utáni visszatérésre használják ki az éjszaka jótékony sötétségét, mert az a gyakorlat alakult ki, hogy sokkal hatásosabb a támadás, ha az alkonyati félhomálynál, vagy a hajnali derengésnél érnek el a gépek a cél fölé és a pilóták — legalább halvány körvonalaiban — mégis csak látják alattuk a terepet.

Ami a dolog legveszélyesebb oldalát illeti, az éjszakai repüléseknél olyan körülményekkel kell számolnia a pilótának, ami nappal sokkal könnyebb. Ilyen például a leszállás. Erdő felett nagyon nehéz, hegyekben pedig szinte egészen valószinütlen a sikeres leszállás. A magasságismeret éjszaka legfontosabb kelléke a repülésnek. Mivel a pilóta éppen a sötétség miatt nem látja a terepet, leszállásnál a variométert használja, egy elektromos preciziós magasságmérőt, amely az alacsonyabb magasságoknál méternyi pontossággal jelzi, hogy a gép közeledik a földhöz. Igy aztán lehetséges a gép „kilebegtetése“ és ezzel a sikeres leszállás. Nagy feladatot ró az éjszakai repülés a vezetőre fizikailag, de pszichikailag is. Egyensulyérzékének, viszonylagos tájékozódóképességének elsőrangunak kell lenni. Ösztönösen kell megéreznie a gép „csuszását“, vagy a szárnyak „lógását“, szeme a sasénál is élesebb, idegrendszerének teljesen ura kell hogy legyen. Lelkileg pedig még inkább elszántnak, mindenre felkészültebbnek kell lennie, mint nappal.

A támadásnál, ha az ellenség vadászai felszállanak, a bombázókat kisérő romboló vadászgépek harcba bocsátkoznak velük. Ezek a romboló vadászok a nappali vadászgépeknél nagyobb hatósugaruak, hiszen messzi utjukra kell elkisérniök a bombázókat. Természetesen éppen ugy fel vannak szerelve tűzgépekkel, mint a nappali vadászgépek. A támadásnál kell csak igazán a pilóta egyéni képessége, mert mig nappal látja a támadó gépeket, éjjel csak a motorok búgásából kell „kihallgatnia“ az ellenség gépeit.

A repülők éjszakai harcánál még inkább a pilóta egyéni képességeitől függ a harc kimenetele és a győzelem, mint a nappali támadásoknál. **Pados Pál.**

Rökk Marika meglátogatta a sebesült német katonákat.

Alsó kép: gumicsónakosok versenyeznek.

Alsó kép: katona-mozi Párisban.

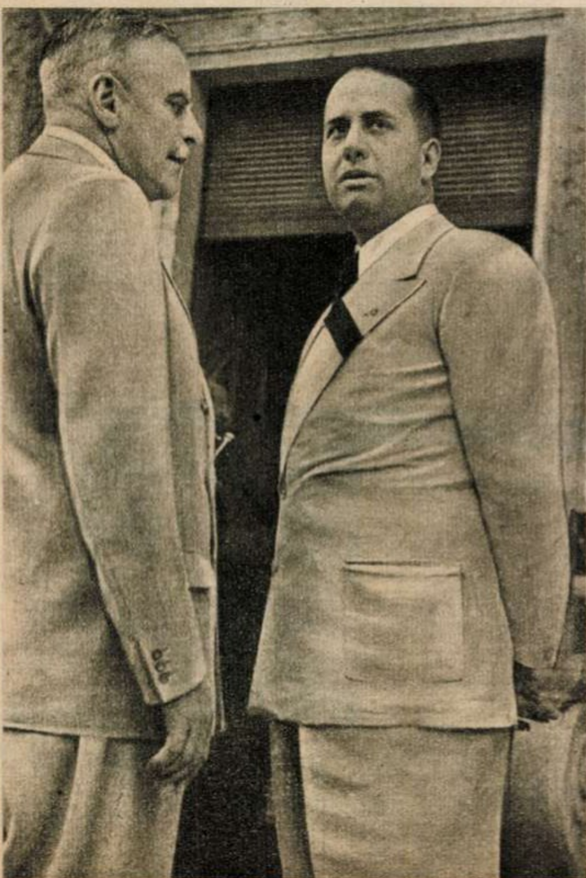
Ciano hivatalában kabinetfőnökének, Filippo Anfusónak jelentését fogadja.

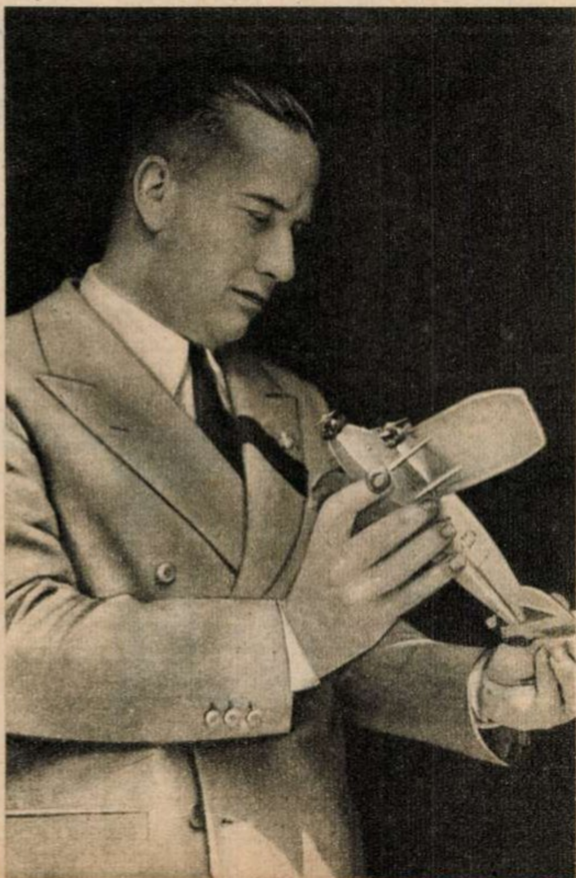

Gróf Ciano olasz külügyminiszter székhelye: a Chigi-palota a Piazza Colonnán.

Gróf Ciano egy diplomáciai okmányt tanulmányoz. — Alsó képek: Gépének modelljével, amellyel az abesszin háborut végigcsinálta. Jobboldalt: Ciano Mackensen római német követtel beszélget.

Ciano

Az ősei tengerészek voltak. Amalfiban éltek, az adriaitengeri halászfaluban, amely a IV. század óta a középkor derekáig a levantei kereskedelemnek egyik legfontosabb olaszországi gócpontja volt. A neve: Ciano, görög eredetre vall. *Küanos* görögül annyit jelent, mint *azurkék*. Talán akkor jöttek az ősei az Apennin félszigetre, amikor a görög hősmondák kora lezajlott, vagy amikor Dél-Itáliát még *Magna Graeciá*-nak nevezték.

*

Az olasz külügyminiszter apja, *Costanzo Ciano* már Livornóban született. A család valamikor átköltözött a Liguri tenger partjára. Ott is őseik nehéz mesterségét folytatták a család tagjai. Volt közöttük tengerész, kereskedő, városi tanácsnok. A családnak voltak jó és rossz napjai. Costanzo Ciano is az ősök pályájára lépett. A tenger katonája lett, hogy a világháboru vérzivatarát átküzdve, legendás hőstettek után elnyerje az arany vitézségi érmet, a Duce barátságát és Cortalezzo grófja cimet.

Costanzo Ciano háborus tettei az olasz vitézség aranykönyvében vannak feljegyezve. Elsőnek ismerte fel a MAS-ok (tengeralattjárók ellen harcoló motorcsónakok) tengeri-harcászati nagy jelentőségét. Ő volt az, aki Gabriele D'Annunzióval, a költő-katonával és Luigi Rizzoval, a Szent István csatahajónk elsüllyesztőjével véghezvitte a buccari kalandot 1918 februárjának egyik ködös hajnalán, amikor a velencei flottabázisról három gyorsjáratu MAS-szal átszelték az Adriai tengert, belopództak a Quarnerói öbölbe, onnan pedig bemerészkedtek a jól védett Buccari öbölbe. Több hajót elsüllyesztettek, majd a portorei tüzérütegek rettenetes tűzzáporában ujra kitörtek a nyilt tengerre és sértetlenül értek vissza bázisukra. Az olasz külügyminiszter apja tevékeny részt vett a fasiszta forradalomban. Leghűségesebb munkatársa volt a Ducenak. Megalapitotta a livornói fassiókat, postaminiszterséget vállalt, majd átvette a közlekedésügyi minisztérium vezetését. 1930-ban a fasiszta Nagytanács tagjává választották. 1931-ben elnyerte az admirálisi rangot és a Szent Annunziata-rendet.

*

Galeazzo Ciano, Cortelazzo grófja, az olasz külügyminiszter, 1903 március 18-án született, ugyancsak Livornóban. Gyermekkora egybeesik apja hőstetteivel. Előtte állott a bálvány: az apai példa, amely nyilegyenesen mutatta a kis Galeazzónak az utat, hogyan kell férfiasan, fáradhatatlanul, hűséggel és lelkiismeretesen szolgálni a hazát. Alig 20 esztendős, amikor a fasiszta forradalom kibontotta zászlóját és az olasz félsziget megrengett a *Giovinezza* lüktető dallamára és az ifjuság jegyében elindult egy győzedelmes, uj és szebb élet. Galeazzo Ciano ott menetelt a *Marcia su Roma* elszánt ifjai között.

Ezek az ifjak nem kitüntetésekre vágytak, hanem harcra, nem a kényelmet keresték, hanem a küzdelmek fáradalmait. Idealisták voltak, hajthatatlanok, lángoló hitüek. Hittek abban, hogy számukra nem létezik lehetetlen, nekik minden sikerül. *És ez a hit volt a győzelmük kovásza.* Jelszavuk volt: *„Me ne frego“* — ami magyarul annyit jelent: fütyülök rá!

Érezték, hogy az idő nekik dolgozik. „Roma o morte“— Roma, vagy a halál — hirdették, mint a *Risorgimento* lelkes harcosai. És győztek!

Amikor elültek a fasiszta forradalom hullámai és az uj élet jegyében megindult a munka Olaszországban, gróf Ciano beiratkozott a római egyetem jogi karára. Diplomatának készült. Az egyetemi tanulmányok azonban nem elégitették ki tevékenységre, munkára, harcra termett lelkét, irni kezdett, mint ujságiró. Először a „La Tribuna“, majd az „Il Nuovo Paese“ cimü lapnak volt a munkatársa. Az ujságirói pálya mozgalmassága mellett kitüntetéssel tette le vizsgáit. A doktori diploma megszerzése után a külügyminisztérium szolgálatába lépett. A Chigi-palota régi, poros hagyományait uj élet zöldjével festették át a fiatalok. Gróf Ciano először Rio de Janeiróban működött, majd Buenos Airesben. A ranglista, a szamárlétra nem birta el ennek a fiatalembernek feltörő ambicióját. Soron kivül lett titkár és mint ilyen, a Szentszéknél akkreditált olasz nagykövetséghez került. Itt sem maradt sokáig. Tehetsége vitte tovább és előre. Kinevezték Pekingbe alkonzulnak, majd főkonzulnak Sanghaiba, ahonnan Kinába került ügyvivőnek.

Pekingben ismerte meg *Edda Mussolinit*, a Duce legidősebb leányát, aki akkor, 1930-ban, világkörüli uton volt. Az ismeretségből szerelem lett, a szerelemből pedig házasság. Sanghai tartózkodásuk alatt két gyermekük született. Az ottani zürzavaros politikai helyzetben sokszor válságossá vált a Ciano-család élete. Amikor lőtték Sanghait, Edda a városban maradt és gyermekeivel játszott. Az apja vére kering ereiben, ezért mondotta egyizben a Duce legidősebb lányára:

— Olyan, mint én vagyok, az én lányom!

*

Gróf Ciano távolkeleti állomáshelyén egyre jelentősebb szerepet töltött be az ottani diplomáciai életben. Elnöke volt annak a népszövetségi bizottság-

A repülőgépmotorok zúgása ellen vattát dug a fülébe.

Ciano repülőgépében.

nak, amelyet a sanghai viszály kivizsgálásával biztak meg. Itália első delegátusaként vett részt a sanghai kinai-japán értekezleten, majd Kinában teljhatalmu miniszterré léptették elő.

A Duce a fiatal Cianóban azonban nemcsak a vejét, hanem a jó diplomatát is becsülte. 1933-ban a londoni gazdasági világkonferencián már Ciano képviselte hazáját. Pályája egyre inkább felfelé ivelt. 1933 augusztusában a Duce a miniszterelnökségi sajtóosztály főnökévé nevezte ki a volt ujságirót. Itt hatalmas tevékenységet fejtett ki.

1934 szeptemberében már sajtó- és propagandaügyi államtitkár 1935-ig, amikor államtitkárból miniszter lett. Harminckétéves, mikor a Duce parancsára elvállalta a sajtó- és propagandaügyi miniszteri tárcát.

*

Időközben kitört az olasz-abesszin háboru. Gróf Ciano, aki apósa példájára már évekkel azelőtt letette a hadipilótai vizsgát, harctéri szolgálatra jelentkezett. Mint az olasz légihaderő kapitánya, a *Disperata* elnevezés alatt hiressé vált negyedik bombázó rajt vezette győzelemről győzelemre. Az olasz-abesszin háboru utolsó napjaiban merész vállalkozást kisérelt meg. Rajával Addisz-Abeba fölé repült az abesszin főváros elfoglalása előtti napon, hogy megkisérelje az ottani repülőtér birtokbavételét. Vállalkozása a légelhárító tüzérség heves tüze következtében nem sikerült. A lövedékek kilyukasztották gépének benzintartályát és csak csodával határos módon tért vissza Dessziebe, ahonnan elindult.

Sokoldalu tehetségét azonban mint az abesszin háboru propagandafőnöke is hasznosan kamatoztatta. Az ő körültekintő tárgyalásainak köszönhető, hogy *Ras Gugsa* és a Galla-törzs behódolt az olaszoknak.

*

Afrikából hazatérve, 1936 juniusában külügyminiszterré nevezték ki. Ettől az időponttól a Ducenak legközvetlenebb munkatársa. Mint külügyminiszter tevékenyen vett részt a Róma—Berlin tengely megszilárditásában és a különböző államokkal kötött egyezmények létrehozásában. Hogy csak néhányat emlitsünk meg ezek közül, felsorolhatjuk az 1937-ben az Angliával az Olasz Kelet-Afrika és az Angol Szomáli között felmerült gyarmati kérdések rendezésére kötött egyezményt, az ugyancsak 1937-ben Jugoszláviával kötött barátsági szerződést.

Mi, magyarok, örökké hálásak lehetünk gróf Cianónak azért a baráti magatartásért, melyet irányunkban 1938 szeptembere, tehát a müncheni jegyzőkönyv aláirása utáni időkben tanusitott. 1938 november 2-án gróf Ciano résztvett a bécsi döntőbiráskodásban, amely rendezte a volt Csehszlovákia és Magyarország között fennállott határkérdéseket.

Mindenütt jelen van, ahol Európa sorsát intézik. Fáradhatatlanul utazik, tárgyal, ellenőriz. Az érdekesség kedvéért feljegyezzük, hogy fél esztendő alatt milyen hatalmas utakat futott be szalonkocsijával és milyen fáradhatatlanul dolgozott hazája érdekében.

1938 december 18: Bastianini államtitkárral Magyarországba utazik, 1939 január 18-án már Jugoszláviában, Poljeban és Beljeben tárgyal Sztojadinoviccsal, április 14-én Göringet fogadja Rómában, 15-én nagy beszédet mond Albánia visszafoglalása alkalmával a fasiszta kamarában, 18-án fogadja Teleki és Csáky grófokat Rómában, majd április 20-án a Ducet kiséri el az 1942. évre tervezett világkiállitás területére, április 23—24-én Velencében találkozik Cincár-Markovics jugoszláv külügyminiszterrel, de április 30-án már Gafencu román külügyminisztert fogadja Rómában, május 6-án aláirja Ribbentroppal Milanóban az olasz-német katonai és politikai paktumot, 10-én fogadja Rómában Pál jugoszláv régensherceget, 22-én azonban már Berlinben tárgyal... és igy tovább, évek óta szakadatlanul. Önkéntelenül is felötlik a kérdés, hogyan birja ezt a hatalmas munkairamot? A titka: *az ifjuság fáradhatatlan munkakedve és a fanatikus hit, mellyel hivatásában és nemzete jövőjében bizik.*

*

Mig a fenti felsorolásban foglalt események lezajlottak, résztvett Albánia megszállásában. Repülőgépével a megszállás óráiban az alig elfoglalt Tiranába repült és a Duce nevében hirül hozta az olasz győzelmet és az uj békét. És mig Zogu az olaszoktól kapott pénzen a bécsi aranymivessel nyolcvanszemélyes arany étkészletet készittetett, kijárta, hogy az albán köztisztviselők hónapokra visszamenőleg megkapják elmaradt fizetésüket.

Csodálkozhatunk-e azon, hogy gróf Cianót Albániában kitörő lelkesedéssel ünneplik, valahányszor ott megfordul?

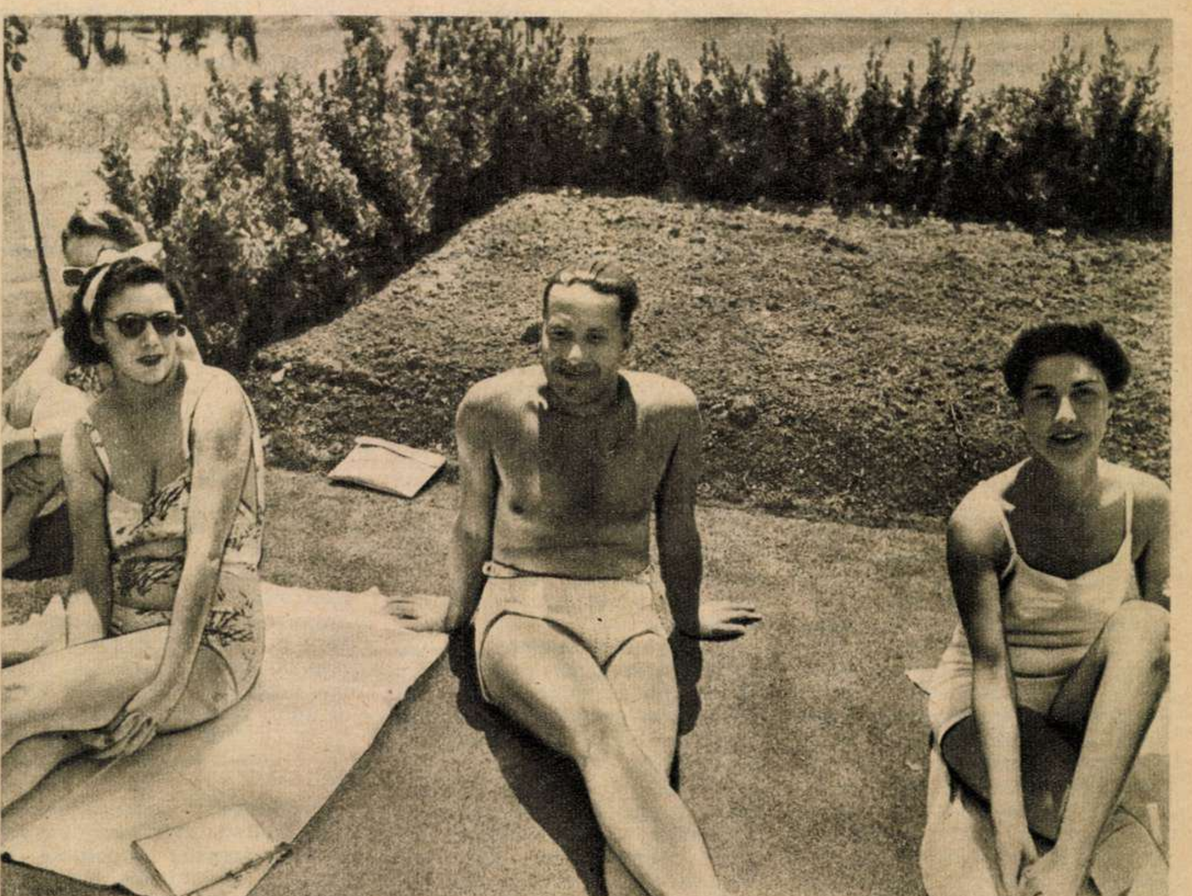
*

Villája Rómában van, a Pincio tövében. Ott lakik feleségével, gyermekeivel. Gróf Ciano a legkedvesebb világfi, Edda Mussolini pedig a legjobb háziasszonya Rómának. Villájuk a római társadalmi élet egyik központja.

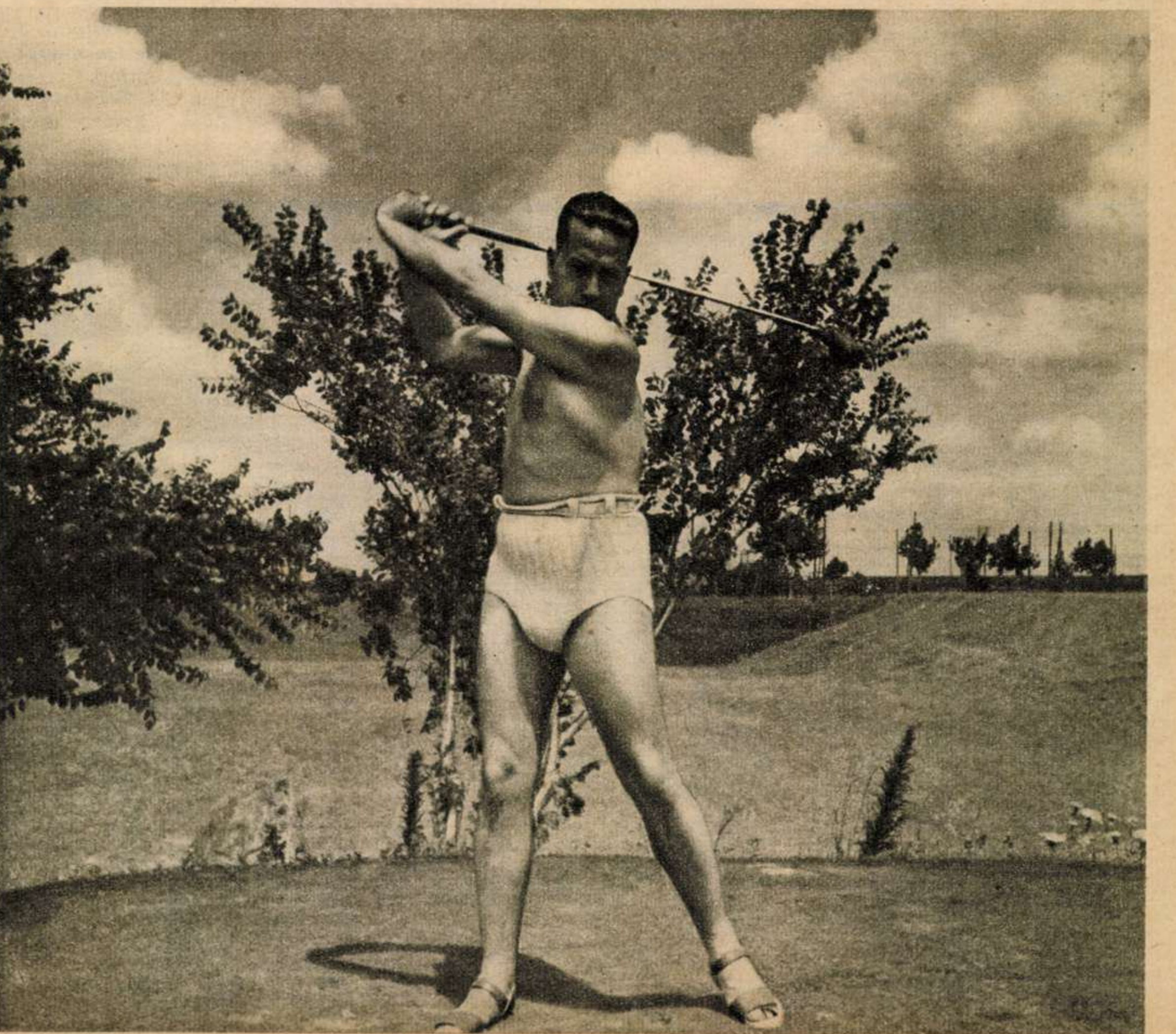
Hires vadász, nagyszerü urlovas, szenvedélyes repülő, mestere a golfnak, az autóvezetésnek.

„Combattere senza tregua“ — szünet, pihenés nélkül küzdeni kell! Ez a kedvenc szavajárása. Célja, amint azt 1939 novemberében az olasz parlament megnyitásán mondott beszédében kijelentette, az egység, felfegyverzett Olaszország, amely Rómából az ujjáépités utját mutatja...

Tombor Tibor.

A külügyminiszter szórakozása: a napfényes strand és golfozás.

Blum.

Daladier.

Reynaud.

Cot.

Delbos.

Államférfiak a vádlottak padján

A politikai közszerepléstől a felelősségrevonás szinte elválaszthatatlan. Az államférfi életében a felelősségrevonás egyben itélet is. Két fórum az, amelyik elé minden államférfinak oda kell állania: a történelem és a nép itélete. A történelem messzi távlatokból nézi az államférfi működését, tárgyilagos, tehát majdnem hiteles. A nép itélete a rohanó időben fogan. Hangulatok, érzelmi hullámzások, győzelmek, vagy nagy vereségek a bölcsői. Legtöbbször szenvedélyes és nem egyszer igazságtalan ez az itélet.

A világ ma a háboru eseményei között egy nagy pernek lehet a szemtanuja. Ebben a perben államférfiak ülnek a vádlottak padján. A legyőzött Franciaország keresi államférfiain a vereség okát.

Nem meglepő, hogy a vereség után felébredt francia nép államférfiai ellen fordul és kérdi, miért kellett az országnak elpusztulnia. A francia nép lelki válságának kézzelfogható bizonyitéka ez a felelősségrevonás. A vesztes háboru utáni felébredés órájában a francia nemzetnek rá kellett jönnie arra, hogy háborus vezetői becsapták. A mai francia sajtóban ez a gondolat minduntalan visszatér. Egyben fokozódó vád is ez az elmult hónapok vagy még inkább esztendők francia politikai vezetői felé. Hiszen ma már látja a francia nemzet, hogy a nagyon felmagasztalt szövetségi rendszer milyen könnyen összeomlott. Vezetői megdönthetetlennek mondották az angol-francia barátságot, széttörhetetlennek a kelet-európai status quót és mindez szertefoszlott, mint az álom. A hadvezetésben is nagy csalódás érte a franciákat. A Maginot-vonalat ugy tüntették előtte fel, mint biztonságának és nyugalmának legfőbb biztositékát.

Itt azonban mingyárt észre kell vennünk, hogy a népitélet menynyire téves. A francia nép csak a mai és a közelmult politikusait teszi felelőssé a háboru kudarcáért. Pedig jól megfontolva a dolgot, azt kell látnunk, hogy az elmult husz esztendő majd minden francia politikusának ott volna a helye a vádlottak padján. Kezdve mingyárt az ugynevezett 1920-as békekötések államférfiaival. Ez a háboru azoknak a husz évvel ezelőtti békéknek a csődjét jelenti. És nem kevésbé felelős érte mondjuk Daladier, mint Clemenceau. Ezekhez a békékhez pedig a francia nép mámoros örömmel járult hozzá. Tehát államférfiaiban egy kissé önmagát is el kell itélnie. Az 1920-as békék után a clemenceaui szellem általános volt. Elfogulatlan történetirók, politikusok pedig már nem sokkal a békekötések után látták, hogy a letiport Németország egyszer fel fog támadni. Ez a feltámadás pedig a francia nemzet legyőzését is fogja eredményezni. Sem a francia államférfiak, sem a francia nemzet ezt a felfogást soha nem értette meg. Azért amikor a ma élő francia államférfiak megjelennek a biróság előtt, hogy feleljenek a nemzet katasztrófájáért, akkor tömött soraikban meg kell látnunk egy sereg letünt politikus szellemarcát is.

A parlamentarizmus sulyos válsága is nagyban hozzájárult a francia katasztrófához. Nyugodt kormányzati lehetőség nem volt évtizedek óta Franciaországban. A parlament teljesen széttagolódott. A kormánybukások egymást érték. A párttöredékek a nemzet egyetemes céljait mellőzve, kicsinyes érdekeikért harcoltak. Nem egyszer olyan jelenetek játszódtak le a francia parlamentben, amelyek a parlamentarizmus megcsufolásai voltak. A legfelsőbb francia törvényszék előtt most ott ül a vádlottak padján, mint sötét háttér: a közelmult francia parlamentje is. Ebben az egyensulyát vesztett politikai életben a szélsőségeknek természetesen nagy lehetőségeik voltak. Igy bukkan fel a francia közéletben *Leon Blum* alakja. Igy telepszik rá erre a közéletre a népfront fekélye. Ebben a politikai környezetben tör magának utat a fórum felé *Thorez*, a franciaországi kommunisták vezére. Az elmult négy-öt esztendő politikai történetére a felsoroltak nyomták reá egyéniségük bélyegét. Ezek az esztendők és ezek a politikusok lettek jórészben Franciaország sirásói. *Leon Blum 1936-ban a politikai kaméleon ügyességével kormányra jutott.* Vele együtt a népfront is odakerült a francia közélet vezető tényezői közé. Az igazi válság most kezdődött meg. Blumék kizárólag a munkáskérdést akarták megoldani. Keresztülerőszakolták a negyvenórás munkahetet. A francia munkásság önfeledten ünnepelte vezéreit. Közben a vezetők és a nép nem vették észre, hogy ugyanakkor Németországban a hadiüzemek megfeszitett erővel dolgoztak. Közben folyt az aknamunka az állam tekintélye és a nemzet lelke ellen. A kommunisták izgatására közel kétéves sztrájkmozgalom ütötte fel a fejét. A bérviták és különféle mozgalmak között a nemzeti termelés valósággal megállott. A legsulyosabb kárt a Blum-féle irányzat azzal okozta, hogy kiölte a hazafias szellemet a munkásságból és vezetőiből egyaránt. Nem meglepő tehát, ha a vereség után magához térő francia nép most Blum Leont és társait is a vádlottak padjára akarja ültetni.

Az ismertetett belpolitikai zürzavar mellett *helytelen irányba tért el a francia külpolitika is.* Jóideig a Briand-féle biztonsági politika álmában ringatta magát. A francia diplomácia vaksága is hozzájárult a vereséghez. Elkésve vette észre, hogy Németország a versaillesi béke után, nehéz belső válságok között, megujhodott. Hitler politikai zsenijét egészen a legutóbbi időkig nem volt hajlandó elfogadni a francia diplomácia. Amikor akarva, nem akarva kénytelen volt észrevenni, hogy Németországban egy megerősödött nagyhatalom néz át a Rajnán, akkor is balkézzel nyult ehhez a kényes külpolitikai problémához. *Nem törekedett a Németországgal való megbékélésre, hanem Németország bekeritésében látta legfőbb feladatát.* Az angol befolyás mindjobban erősödött a francia külpolitikában. Nem vették észre, hogy a Németországra mindig féltékeny Britbirodalom egyik ütőkártyájának akarja felhasználni Franciaországot. Amikor azután a mult nyáron a háboru sötét fellegei kezdték elboritani az európai égboltot, létrehivták a legszorosabb szövetséget Angliával. Angol nyomásra egyre-másra garantálták Lengyelország, Románia és más balkáni államok határait. A háboru elkerülhetetlennek látszott a francia diplomácia vaksága vagy rövidlátása miatt. Daladier miniszterelnök a háboru kitörését megelöző napok egyikén igy szólt: „Franciaország és Anglia nem tudnák végignézni egy baráti nép pusztulását." Az angol-francia szövetség betetőzést nyert. Nyomában kitört a háboru.

Párisban 1939 szeptember 4-én kiadták az első hadijelentést. Franciaországban a háboru kitörésekor igen komor volt a hangulat. A vereség szele mintha megérintette volna a francia lelket? A hangulat meg sem közelitette az 1914-es közhangulatot. De azért ment mindenki és vállalta a kockázatot. Párt-, rang- és osztálykülönbség nélkül fegyverbe állt az egész francia nemzet. Államférfiai biztatják és lelkesitik. Reynaud, mint a Daladier kormány pénzügyminisztere, igen bizakodó kijelentést tesz a pénzügyi helyzetről. „Franciaország az ellenségnél jóval kedvezőbb gazdasági és pénzügyi körülmények között kezdi a háborut." A propaganda is megkezdi nagyszabásu munkáját. Mint most utólag kitünt, a francia propaganda nem volt egyéb, mint a nemzet tudatos félrevezetése. Amikor Párisban már hallatszott a német ágyuk dörgése, a francia propaganda még mindig a németek sulyos vereségeiről és a franciák hatalmas győzelmeiről beszélt.

Ezek a kérdések is ott fognak cikázni a legfelsőbb francia állami törvényszék tárgyalótermében. Ezernyi miért fog rászakadni azokra, akik mint államférfiak felelősséggel tartoznak a nemzetnek. Meg fog szólalni az a kérdés is, vajjon a háboru kitörésétől kezdve a compiègnei fegyverletételig mit csinált a francia hadfelszerelési ipar? Ki a felelős a készületlenségért? És az elvesztett háboruért? Reynaud, amikor beült a miniszterelnöki székbe, igy szólt: „A háborut folytatjuk. A mostani háboru totális háboru és a vége csak totális győzelem vagy totális vereség lehet." Ebben a mondatban a clémenceaui szellem szólalt meg. A volt francia miniszterelnöknek felelnie kell, vajjon honnan tudta ilyen pontosan, hogy mi lesz a vég? Reynaud és Daladier mellett ott fog állani a törvényszék előtt az elmult husz esztendő majdnem minden élő politikusa és a meghaltak politikai öröksége. Egy nemzet kérdez. És egy nemzet fog itélni. Daladier, Reynaud, Blum, Campinchi, Mandel, Delbos, Cot, Kerillis és a többiek vergődését és feleletét a legfelsőbb törvényszék előtt egy egész világ lesi feszült figyelemmel.

Mi lesz a sorsuk? — kérdezi a francia nemzet és a világ közvéleménye. Bizonyos, hogy a vádlottak padjától még messze a vesztőhely.

Bárd.

Alsó kép: a Reynaud-kormány eskütétel után: 1. Laurent-Eynac (légügyi), 2. Pomaret (munkaügyi), 3. Campinchi (tengerészet), 4. Sarraut (nemzetnevelésügyi), 5. Daladier (hadügy) miniszterek, 6. Reynaud miniszterelnök és külügyminiszter, 7. Chautemps helyettes miniszterelnök, 8. Riviere (nyugdijügyi min.), 9. Blanche (fegyverkezési államtitkár), 10. Julien (postaügyi min.), 11. Queuille (élelmezési min.), 12. Monnet (zárlatügyi min.), 13. Roy (belügymin.), 14. Lamoreux pénzügymin.), 15. Hachette (takarékossági államtitkár), 16. Thellier (földművelésügyi min.), 17. Jacquinot (belügyi államtitkár), 18. Frossard (tájékoztató min.), 19. Rio (keresk. tengerészeti min.), 20. Pinelli (keresk. tengerészeti államtitkár), 21. Heraud (közegészségügyi min.), 22. Ducos (nemzetvédelmi államtitkár), 23. Dautry (fegyverkezési min.), 24. Serol (igazságügyi min.), 25. Mandel (gyarmatügyi min.), 26. Laniel (pénzügyi államtitkár), 27. Amaury de la Grange (keresk. és iparügyi államtitkár). — Alsó jobboldali kép: Mandel, Reynaud és Campinchi a miniszterelnökség előtt Párisban.

A jelmez

Irta: Márai Sándor

Hamlet egy kis ideig feküdt még a szinpadon és hallgatta a tapsokat. Aztán feltápászkodott és az öltöző felé indult. A taps félelmesen és meghitten ismerős hullámverése még a folyosókon is utánahömpölygött, mintha az emberi indulatok dagálya kiáradt volna a nézőtérről a szinház alvilágába, ahol élet és művészet már kellékszerüen összekeveredtek. A folyosó végiben, az öltöző ajtaja előtt megállott és halkan kérdezte Poloniust:

— Mi lesz?...

Polonius a fejét vakarta:

— Baj van, öregem. Lilivel nem lehet okosan beszélni. Sir és azt akarja, hogy beszélj az apjával, most rögtön, előadás után, máskülönben baj lesz és botrány. Az öreg lenn vár a „Halottmosó"-nál. Vigyázz, Ödön! Öreg barátod kérlel, vigyázz! Nem ismered Lilit!

— S te nem ismered Hamletet! — mondta büszkén a szinész, s kiegyenesedett és átcsapta vállán a fekete bársonylebernyeg szárnyát.

— Ostoba vagy, Ödön! — mondta rimánkodó hangon Polonius. — Hallgass reám, fiam. Hallgass az öregre. Beszélj alázatosan az apával, mint férfi a férfival. Beszélj vele egészen csendesen, méltóságozd egy kicsit. Én mindenesetre előremegyek és megpuhitom, amennyire lehet.

Gondterhes hangon mondta ezt, mint a szinpadon, mikor Polonius tanácsokat ad távozó fiának, Laertesnek, az uthoz és az életre. A szinész vállat vont, bement az öltözőbe és lassan vetkezni kezdett.

Az öltöztető némán vette át a jelmez egyes darabjait: a fekete selyem térdnadrágot, a buggyos ujju zekét, a rövid lebernyeget, a csattos félcipőket, s aztán letérdelt a szinész elé, hogy lehuzza lábairól a hosszu, fekete harisnyákat. Az öltözőben meleg volt, purzicsán-dohány, festék- és zsirszag terjengett itt, oly sürün és avasan, mintha a szag megalvadt volna a fogasra akasztott jelmezek és ruhák ráncai és redői között. Most, ingben és alsóban, mezitláb leült a szinész a tükör elé és óvatos mozdulattal leemelte kopasz fejéről a Hamlet-vendéghajat, ezt a szőkefürtös, sápadt, álmatag és őrült hajzatot. Egy pillanatig gyöngéden nézte az idegen hajat, amelynek minden este életet adott, ahogy a vendéghajtól ő is uj életet kapott kissé — ő, a szinész, titokzatos és valószinütlen életet. Az öltöztető két ujjal, közömbösen átvette a Hamlet-hajat, a fogasra akasztotta és megeresztette a vizet a mosdóban.

A szinész, két kézzel meritve a vizet, mosdani kezdett. Erőteljesen szappanozta és dörzsölte arcát, vastag nyakát, melyről lassan eltünt minden hamleti sápadtság, kisérteties halványság, s a viz és a dörzsölés hatása alatt megmutatkozott igazi szine, az a kissé lilaeres, vöröses arcszin, melyet már nem a hamleti nemes kétely és boru, hanem az ötven év, a kisfröccsök és az érelmeszesedés szineztek ilyen biboros árnyalatra. A szinész megtörölte a vastag dörzsölőkendővel kövér, jóindulatu és szomoru arcát, s bánatosan nézett a tükörbe. A Hamlet-jelmez már a széken hevert, az öltöztető most hajtogatta össze a bársonyzekét, s előkészitette a szinész utcai ruháját, azt a kissé gyürött szürke kétsorosat, melyet még délelőtt öltött fel, a próbához, s aztán napközben nem ért reá ruhát váltani. Az utcai ruha a fogason lógott, s az öltöztető most leemelte a szeliden fényes nadrágot és kefélni kezdte. Kár, gondolta a szinész. Ha tudom, hogy Lili apjával találkozom ma este, sötét ruhát is ölthettem volna, a sötétcsikosat, vagy a feketét a pettyekkel. Amig fésülködött, elmerengett e lehetőségeken. Szeretett volna előkelően megjelenni Lili apja előtt, választékos és ünnepélyes előkelőséggel öltözve, — Lili apja ezredes volt, s a szinész hiába játszotta itt, a vidéki városban, Hamletet és John Gabriel Borkmant, az ezredes véleménye változatlanul ugy hangzott, hogy nem adja leányát egy ötvenéves emberhez, aki szépen beszél, de kissé sokat utazik és nem szeret korán lefeküdni. A szinész tudta mindezt és szomoru volt. Előadás közben, nyolctól tizenegyig, mint Hamlet, vagy Julius Cézár, nevetségesnek érezte és megvetette az ezredes érveit. De polgári ruhában, délelőtt, a kisvárosi sétányon, vagy a sörházban, a városi és megyei hatalmasságok közepette, elszomorodott és szorongó érzések kinozták. Most, hogy öregedett és hizott, s már igazán csak törvényhatósági jogu városokban játszhatta Hamletet, reátört ez a szerelem, mely éppen olyan tiszta és zavaros volt, mint minden szerelem, melyet a szinész hosszu és viharos életében megismert, — éppen olyan tiszta, csak sokkal reménytelenebb. Hazaküldök, gondolta, a sötétcsikosért. De az órára nézett és látta, hogy már késő: éjfél közeledik, mint az első felvonásban, s nemcsak a megölt király apjának szelleme, hanem Lili apja is várt ez órában és szeretett korán feküdni. Ezért sóhajtott és öltözni kezdett.

Amig öltözött, ugy érezte, hogy az előadásnak még nincsen vége. „Mert ki viselné el különben — morogta a szinész, tétován és szórakozottan — a hivatalnak packázásait, megunt szerelme kinját..." A magánbeszéd halhatatlan igéi mellékesen tolultak ajkára, s pongyolán, mintegy házi használatra fejezték ki a szinész lelkiállapotát. Öltözni kezdett, felhuzta a sárga cipőt, szemrehányó tekintettel, némán pillantott az öltöztetőre, aztán félrelökte a segitségre siető kezet, felkapott egy festékes rongyot és dörzsölni kezdte a kissé sáros lábtyüket. „A hivatalnak packázása" e pillanatban az ezredes volt, s a „megunt szerelem kinja" Aurélia volt. Nem, gondolta a szinész, az előadásnak még nincsen vége. A közönség már hazament, Shakespeare régen meghalt és szobra van Angliában; de én hiába vetettem le zekét és lebernyeget, hiába hallgattam csukott szemekkel a tapsokat, nem mehetek most nyugodtan vacsorázni, még dolgom van, küzdenem kell az élet szinpadán. Ez a szófüzés, mely nem volt egészen uj — mintha már olvasta volna valahol —, kissé megnyugtatta. Mint aki ismerős elembe érkezett, megkapaszkodott e szavakban és reménykedve kezdett lélegzeni. „Szinpad az egész világ — jutott most az eszébe —, s a nők és férfiak szinészek." Ma este erősen shakespearei hangulatban volt. S egyszerre bizakodni kezdett.

Mert ha nincs vége az előadásnak — s Polonius hiradása meggyőzte arról, hogy a teste nehezebb és igazibb szerepköre még vár reá —, akkor nem kell egyebet tennie, mint elemében maradni és folytatni a játékot. Mi a szerep?... Hősies és fellengzős. Szeretem és szeret, mondta a szinész és megállott, ingben, a tükör előtt. Minden szó olyan ismerős volt, mihelyst nem az élet, hanem a szinpad nyelvén mondta el az ember, — más értéke volt minden szónak, ismerősebb értelme. Most ezt kell még játszani, egy óráig, hogy szeretem és szeret, gondolta. Egészen csendesen kezdem, *andante*. Megállok az asztal előtt — igy —, némán meghajolok, kesztyüvel és kalappal kezemben — s meghajolt —, s ennyit mondok: szeretem és szeret. Reméljük, Polonius és a fröccs szövetségeseim. Igy gondolkozott. S egyszerre, gépiesen, mint aki megértett valamit, felderülten, a megszokott mozdulatokkal, öltözni kezdett. Felhuzta a sárga cipőket, felöltötte a szürke kétsorosat, s a mozdulatban, ahogyan átvette és magára öltötte e ruhadarabokat, volt egyfajta műgond, szakismeret, komolyság és avatottság, amely rögtön felköltötte az öltöztető figyelmét. Szó nélkül, mint aki mindent tud és ért, vaksin és guggolva, öltöztetni kezdte a szinészt.

Némán dolgoztak, mint régen, a fővárosban, a nagy szerepek idején, mint később, a kis, vidéki szinpadokon, ahová együtt kallódtak el, minden este, előadás előtt: némán, azzal az összjátékkal, melyet csak e dohány-, festék- és zsirszagu négy fal között értett a beavatott. Az öltöztető megértette, hogy a szinész nem „öltözik", hanem „jelmezt vált", — megértette ő is, hogy az előadásnak nincs vége, a szerepet tovább kell játszani, váltott jelmezzel, a szinpad és a művészet érthetetlen törvényei szerint. A szinész orrán át lélekzett, kissé asztmatikus szippantásokkal, s orrhangon, halkan utasitotta az öltöztetőt. Valamit kellett csinálni a szürke kétsorosból, valamit, ami már nem volt egészen ruha, a szó köznapi, nappali, szabászati és kereskedelmi értelmében, — s a szinész és az öltöztető most nekiláttak a nehéz feladatnak. Vizes kefével dolgoztak és apró műfogásokkal, — a vállat kissé jobbra kellett huzni és megvizesiteni, egy foltot benzinnel kellett eltüntetni, a nyakkendőt váltani kellett, a zsebkendőt meg kellett igazitani a szivarzsebben, a kesztyüt könyökkel végig kellett vasalni, s a kalapot elől és oldalt le kellett hajtani, egészen finoman, kissé ugy, mintha viselője még fiatal lenne, de ugy is, mintha az, aki e kalapot fejébe nyomja, választékos lemondásban és világismeretben már vetekedne Derbley Fülöppel. Mindez nem volt könnyü, de nem volt lehetetlen sem, mert a ruha, mely pillanatokkal előbb még viseltes szürke rongy, avitt kacat volt, e pillanatokban, mikor átalakult jelmezzé, engedelmesen alávetette magát a változás varázsos törvényeinek. A ruha, melyet tegnap még fanyalogva vett át a zálogházi becsüs, e pillanatban, mikor a szinész folytatta a szerepet, élni kezdett, elvesztett minden piaci jelleget, nem volt köznapi értéke többé, — jelmez volt, tehát örök valami, jelmez, amelynek a művészet ad jellemet, jelleget és értéket.

Igy dolgoztak, szótlanul. Valahol volt a világ, zord apákkal, másféle értékjelzőkkel, s ezt a világot, előadás közben, de néha előadás után is, meg kellett hóditani és szeliditeni. A szinész ledobta a Hamlet-jelmezt és felöltötte a másikat, melynek nem volt még neve. „Ohnet-hez még jó lenne" — gondolta és megnézte a szürke ruhát a tükörben. Most élt a jelmez, s a szinész fellélegzett. A kesztyüt hanyagon szoritotta bal kezében, jobbjával megigazitotta a kalapot fejebubján, egy mozdulattal elrendezte a szivarzsebben a zsebkendő fodrát, s ujjheggyel, igazán mellékesen megadta a tökéletes fekvést és tartást a nyakkendő csokrának. Az öltöztető felállt, egy lépést hátrált, összefonta karjait és némán nézte.

Komolyan és elégedetten bámultak egymásra. Mindenről megfeledkeztek. A csengetést várták.

Alsó kép: dr. vitéz József Ferenc királyi herceg tisztjei körében, Kárpátalján, ahol katonai szolgálatot teljesit.

Alsó kép: Müller Mária, a világhirü énekesnő, Budapesten. — Jobboldali kép: a két év előtti debreceni repülőnapon lezuhant ujságirók emléktáblája a budapesti rendőrség sajtóosztályán.

Rövid pihenő gyakorlat közben.

A kétfedelü tanulógép a levegőben.

Magasan repül a gép

(A szerző felvételeivel.)

Van egy kicsi kastély Pestszentlőrinc határában, ahol a nagy fogadószobában iskolatábla áll ott, ahol régen a spinéten pötyögtetett romantikus dalokat a krinolinos házikisasszony. A tábla fekete, éppen olyan, mint a hivatalos iskolatáblák és repülőgépalkatrészek rajzai vannak rajta. A hallgatóság sötétkék overallban üldögél a padban és nagy szakmaszeretettel, vérbeli hivatástudattal hallgatja a repülőgépmotorok professzorának előadását. Amikor végetér az elméleti oktatás, kitódulnak a teremből. Néhányan átmennek valami apróságért a hálószobába, ahol egymás fölött lógnak az ágyak, mint az óceánjáró hajók kabinjaiban. Valaki csendesen énekli kifelé menet:

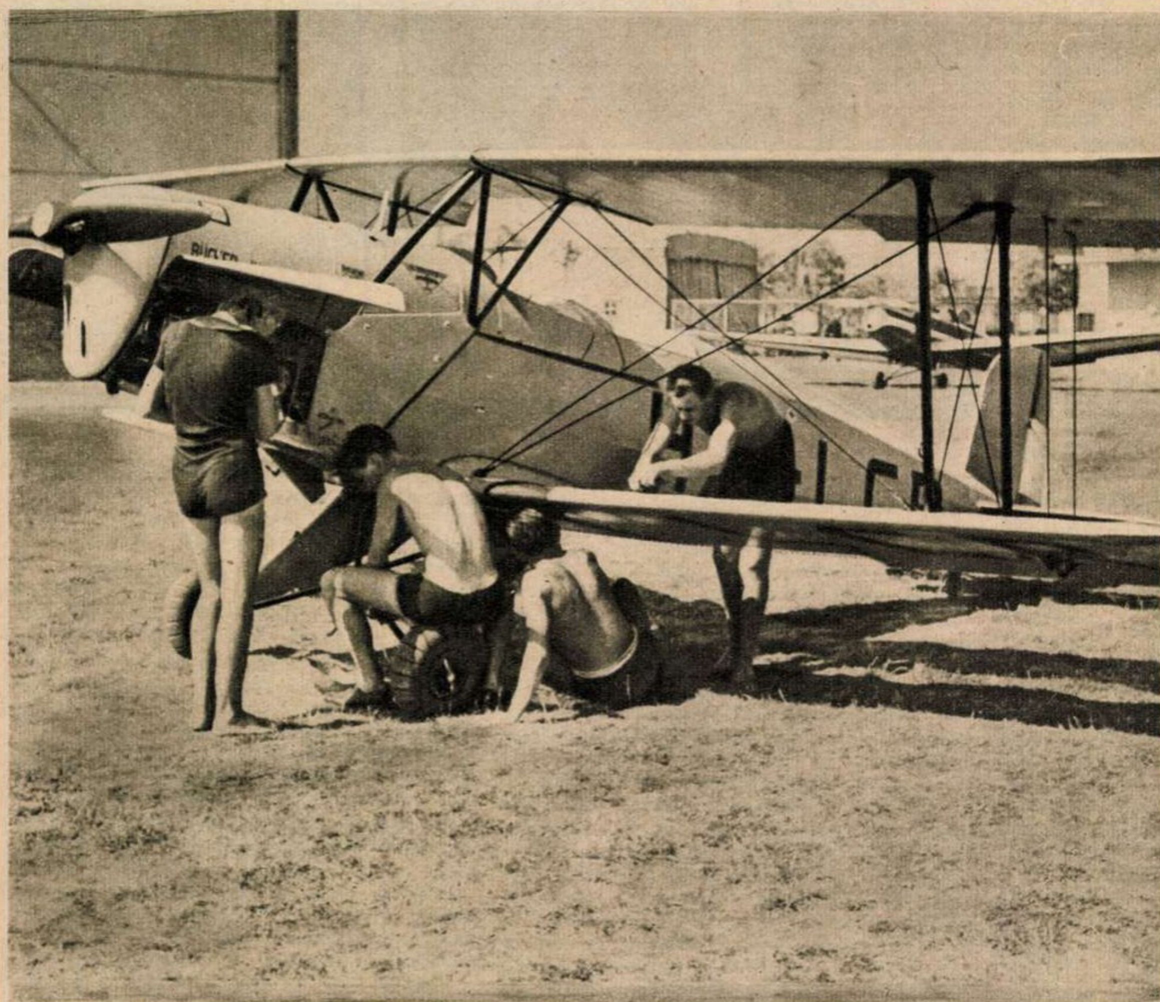
Magasan repül a gép, ezüstösen csillog, ragyog a szárnya,
Sir a kislány, siratja, hogy elrepül a pilóta-babája.

Az, aki énekel, szivében már egész pilóta. Éppen csak a szabadulólevél hiányzik a magas méltósághoz. Mert magas méltóság pilótának lenni. A Ferryhegyi repülőiskolában a Horthy Miklós repülőalap Beszkárt-csoportja egy hete dolgozik: husz tanitvány repül komoly sportgépeken, hogy elsajátitsa a repülés művészetét. A kastélyt, a hozzátartozó majorral együtt, nemrégiben alakitotta át a Beszkárt. A kastély most internátusforma iskola, ahol a tanteremtől a konyháig s a hálószobáktól a jól felszerelt éléskamrákig együtt van minden, ami szükséges ahhoz, hogy jókedvüen röpködjön a pilotanövendék. Ámbár az arcukra van irva, hogy éhgyomorral is szivesen röpködnének. Fanatikusok. Fanatikus emberek az oktatók is, akik a hangárt mutatják meg és őszinte lelkesedéssel magyarázzák, hogyan léptették elő hangárrá a gabonahombárt.

Mikor megindultunk a gépek felé, csatlakozik hozzánk Pintér József oktató és néhány pillanat mulva már tudtuk, miben rejlik legnagyobb oktatói képessége. A nyugalmában. Akivel egy gépen ül ez a mosolygó, kedélyes és terjedelmes fiatalember, az nem lehet izgatott. Kedélyesebb a hangulata is és minthogy a motorzugástól ugysem hallja az oktató, halkan dudolja maga elé a nóta két utolsó sorát:

Ne sirj, kislány, visszajövök csókolni a szád,
Isten keze hordozza s az imádságod megóvja a pilótát.

Orphanides Gita.

A gép tisztogatása. — Alsó kép: indulás előtt...

Alsó kép: a „Képes Vasárnap" munkatársa repülőutra indul.

Fekete szövetkosztüm, fekete perzsa elejével, masnival a nyaknál és kucsmával.

Lilásbordó matt selyem délutáni ruha, erősen huzott derékkal, huzott a szoknya eleje is.

Várjuk az őszi divatot...

Mi lesz az őszi divattal? Lesz egyáltalán őszi divat? Páris, Berlin, Amerika, vagy talán Madrid gondoskodik majd arról, hogy ne maradjunk őszi divat nélkül? Azt rebesgetik, hogy Balenciaga, a hires spanyol divattervező, aki Párisból áttette székhelyét Amerikába, visszajön Madridba, hogy ott is bemutassa uj őszi kollekcióját. Schiaparelliről is azt hallani, hogy Madridba jönne Amerikából. Sokat számunkra nem jelentenek ezek a hirek, mert a magyar szalonoknak tul költséges lenne e két szélsőséges divattervező bemutatójáért Madridba utazni, esetleg alig használhatnák fel itt, az otthonittakat. Berlinből már sok őszi terv érkezett Budapestre. Be is mutatták nemrégen nálunk egy berlini ház uj kollekcióját, amelyből valószinüleg sok jó ötletet használhat fel a magyar divatipar.

Szorgalmasan dolgoznak a pesti divattervezők is, nem csodálnánk, ha a hires budapesti izlés döntené el az őszi divat végleges sorsát. Nem igazodnánk másokhoz, hanem más igazodna hozzánk. Itt az alkalom, hogy Budapest, mint divatirányitó végleg befusson.

A magyar divattervezők, rajzolók, műhelyek, szalonok most olyan kedvező helyzetbe jutottak, hogy nemcsak a maguk megélhetését biztosithatják, hanem nagy munkaalkalmat is teremthetnek a divatszakmának.

Őszi divat, ha nem is végleges és nem is kialakult, már nagyjából mégis van: japánszabásu ujjakról, szük, vagy kissé gloknis szoknyákról, kazakkos ruhákról beszélnek. Perzsával díszitett szövetruhákat emlegetnek. A „zseb"-divat megmarad. Sok lesz a rókás kabát. Szinkombinációk: lilásbordó feketével, terrakotta barnával. Angolos délutáni ruhák és ezek ellentéte a huzottdereku, raffolt puha krepp és selyemjersey toalettek. Divatos lesz a szőrmekalap. A kosztümök kabáthosszusága befedi a csipőt.

A budapesti nagyszalonok szeptemberben mutatják be az őszi kollekciójukat, addig várjunk és figyeljük, hogy mikép alakul ki véglegesen 1940-ben a háborus őszi divat.

Molnár Éva.

Terrakotta szövetruha, japánszabású ujjakkal, a szoknyán hosszában bevágott zsebbel. A gallér fehér.

K O N Y H A

GYÜMÖLCSÖS TÉSZTÁK

Őszibaracklepény.

25 dkg lisztet, 15 dkg vajat, 10 dkg cukrot, 2 tojás sárgáját, 1 kanál tejfölt, kevés sót összegyurunk. Tepsibe nyujtva, félig megsütjük, cukorral párolt, hámozott, félbevágott őszibarackkal (télen befőttet vegyünk) megrakjuk, rákenjük hat tojás kemény habját, amibe 25 dkg cukrot, 15 dkg hámozott, darált mandulát kevertünk. Langyos sütőben sütjük, vizezett késsel még melegen felvágjuk, mert ha hideg, törik a hab.

Barackos krém.

Egy doboz gyermekpiskótát soronkint lerakunk, a krémmel, hámozott őszibarackkal. Lehet kajszinbarackkal is csinálni, amit félbe vágtunk s egy-két órára lecukroztunk. A piskótát kevés rummal vagy likőrrel meglocsoljuk, ráteszünk egy sor barackot, majd egy sor krémet, mig el nem fogy. A tetejére krémet teszünk, arra is rakunk néhány félbevágott barackot és tejszinhabbal diszitjük. Használatig pár órára jégre rakjuk. *Krémje:* 1 egész és 5 tojás sárgáját 20 dkg vaniliás cukorral, késhegynyi liszttel, 4 deci tejjel sürü krémmé főzünk. Ha kihült, kanalanként 5 deci kemény tejszinhab közé keverjük. Kevés habot hagyjunk a diszitésre. 7—8 személyre elég.

Szilváslepény.

7 dkg vajat, 14 dkg zsirt, 7 evőkanál vizzel erősen kikeverünk, cseppenként adva hozzá a vizet; 2 evőkanál cukrot, 35 dkg lisztet adunk hozzá, vékonyra nyujtva, felét tepsibe tesszük, kimagozott szilvával megrakjuk, fahéjas cukorral, kevés dióval és morzsával megszórjuk. A másik tésztát a tetejére tesszük s tojással megkenve, pirosra sütjük.

Gyümölccsel töltött bombák.

Sima bombaformát vajjal kikenünk, meghintjük piskótamorzsával s rumba áztatott piskótával kibéleljük. Különböző vegyes gyümölcsöt vagy befőttet, tisztitott mandulát, mazsolát, cukrozott narancshéjat mély tálban elkeverünk, likőrrel vagy rummal leöntjük és 1 órán át állni hagyjuk. A forma aljára egy sor gyümölcsöt rakunk, arra egy sor piskótát, majd baracklekvárt, megint gyümölcsöt, mig a forma megtelik. 3 deci forralt tejet, 15 dkg cukrot, kevés vaniliát, 1 egész és 3 tojás sárgáját elkeverünk s a piskótára öntjük. Gőzben 35 percig főzzük s tiz perc mulva kiboritjuk, cukorral meghintjük, málnaszörppel vagy higitott baracklzizzel leöntjük.

Gyümölcslepénykék.

½ liter lisztet, 18 dkg vajat vagy 15 dkg zsirt, 10 dkg cukrot, 1 egész s 1 tojás sárgáját, kevés sót, 1 kanál tejfölt összegyurunk s fél cm-re kinyujtjuk, fánkszaggatóval kiszurjuk, mindegyikre körül kis peremet teszünk, egy picit átsütjük, ezután megcukrozzuk s különböző friss gyümölcsökkel megrakjuk. Ujra visszatéve a sütőbe, sárgára sütjük.

Habos barackrém.

60 dkg nyersen paszirozott sárga vagy őszibarackot, egy citrom levét, 20 dkg cukrot, 5 tojás fehérjét addig verünk, mig kemény hab lesz. Poharakba tesszük, jégre állitjuk, piskótával vagy ostyával tálaljuk. Lehet eperből vagy málnából is késziteni.

Rántott barack vagy alma.

20 dkg lisztből, 1 egész tojásból, 1 tojás sárgájából, 3 dkg vajból, kevés sóból, féldeka élesztőből, kb. másfél deci tejből és 1 tojás habjából sürü palacsintatésztát késziitünk. Belemártjuk a hámozott és félbevágott barackokat vagy a félujjnyi vastag, karikára vágott almát és forró zsirban kisütve, vaniliás cukorral meghintve, melegen tálaljuk.

Mesterovits Ivánné.

Gustav Kruppot, 70. születésnapján Hitler kitüntette.

Otto Abetz, az uj német követ Franciaországban.

Baldur von Schirach Bécs helytartója lett.

Robert Wagner, Elzász birodalmi helytartója.

Josef Bürckel, Lotharingia birodalmi helytartója.

F. W. Crandijk, az uj budapesti holland ügyvivő.

Az Elektromos és az Ujpest csapatai, amelyek a Szent István-kupáért este villanyfénynél mérkőztek (2:1).

Egy jelenet a mérkőzésről. — Alsó kép: az Ujpest gólja.

MINIATÜRÖK

I. Vilmos (1797—1888)
porosz király a szinházba hajtatott. Midőn kiszállt a kocsiból, az inas a szomszéd borházba nézett be. Ugy látszik azonban, hogy az előadás nem tetszett az uralkodónak, vagy talán más oka volt, elég az hozzá, alig egy negyedóra mulva elhagyta a szinházat és a kocsiba ült. Természetesen rögtön szaladtak az inasért, aki halálra ijedve érkezett meg s remegve kért bocsánatot.

Vilmos király nyugodtan szólt:
— Sokszor várakoztattalak meg én téged, most egyszer nekem kellett rád várni. Kvittek vagyunk.

*

Barcsay Domokos (1848—1913)
főrendiházi tag anyósának, Korbuly Bogdánnénak névnapjára egy nagyobb virágvázát akart vásárolni s ezért bement egy kolozsvári porcellánkereskedésbe. A cégtulajdonos keserves panaszok közepette éppen egy hatalmas virágvázának darabjait szedte össze, amelyet ügyetlen inasa tört össze.

— Látja, méltóságos uram — szólt a kereskedő panaszkodva —, ilyen az üzlet. Mennyi apró darabot kell eladnom, mig ennek az ára megtérül. Most hozattam üzletem diszére és tizezer koronába került.

Barcsay rövid gondolkozás után a szomoru kereskedőhöz fordult:
— Mennyiért adja el nekem ezeket a darabokat?

A kereskedő nagyot bámult és mosolygott, de amikor látta Barcsay komoly szándékát, husz koronáért átengedte a cserepeket.

— Kérem, tegyék be egy nagy ládába ezeket a darabokat, szegezzék le jól s majd egy hordárt küldök érte.

A kereskedő fejcsóválva bámult Barcsay után s nem tudta, mit gondoljon. Barcsay pedig a legközelebbi hordárnak meghagyta:
— Felviszi a ládát anyósom lakására s amint belép az ajtón, a küszöbnél meg fog botlani és elejti a ládát.

Ezzel Barcsay maga előre sietett az anyósához. Ott aztán igy szólt:
— Fiui szeretetem ujabb jelét kívánom adni névnapja alkalmából, kedves anyám. Megvettem a legdrágább vázát, amilyen csak királyoknak van.

Mintha csak végszóra ment volna a dolog, kinyilt az ajtó és bebukott rajta a hordár, elejtve a ládát.

Barcsay anyósa felsikoltott és remegve szólalt meg:
— Most már valószinüleg eltörött a drága váza.
— El bizony! — szólt Barcsay és lemondóan legyintett kezével.

Az inasok rögtön felfeszitették a láda fedelét és ekkor bámult el igazán mindenki. Az udvarias kereskedő ugyanis minden darabkát külön-külön papirosba csomagoltatott.

*

James Smith
angol admirális egy napon elhanyagolt civilruhában járkált fel s alá londoni palotája előtt és kurta pipájából vigan eregette a füstöt. Egy rendőr gyanut fogott, tehát hozzálépett és megkérdezte:
— Ön a házhoz tartozik?
— Nem; a ház tartozik hozzám — felelte az admirális.

*

XIII. Leó pápa (1810—1903)
1891-ben, ujév napján, midőn Nemesi Kamarája őt üdvözölte és jókivánságait fejezte ki neki, igy válaszolt:
— Tavaly ujév napján azt mondtam nektek: „Félek, hogy ez az utolsó ujévi üdvözlés, melyet meghallgathatok." De látom, hogy szavaimmal nem volt *szerencsém*, legyen meg tehát az Ur akarata.

*

Pedro Calderon de la Barca (1601—1687),
a hires spanyol drámairó egy alkalommal barátai körében a következő kijelentést tette:
— Én vagyok a tizenhetedik század legelső embere.

Ezt a kijelentést az iró barátai kétségbevonták, kijelentve, hogy vannak nála hiresebbek is. Hogy mást ne is emlitsenek, ott van XIV. Lajos, a Napkirály, akire sokkal inkább ráillik a „század legelső embere" jelző.

— Senkire sem illik jobban, mint reám — felelte Calderon —, mert én a tizenhetedik század legelső órájában, ezerhatszázegy január elsején születtem.

*

Lorenzo Perosi
olasz zeneszerző, a római Sixtusi kápolna karnagya egy alkalommal Milánóban egyik művének: „Krisztus feltámadásá"-nak próbáját tartotta. Egyszerre csak leintette a zenekart és az egyik fagotistához igy szólt:
— Reggelizett már?
— Még nem, maestro.
— Akkor hát ez az oka, hogy lenyeli a hangokat.

*

Pezzenti Gennaro
hires olasz ügyvéd pályája kezdetén évekig ült unatkozva irodájában, mert alig akadt kliense. Egy alkalommal valami kisebb ügyben látta el a védelmet s védőbeszédét az ügyhöz nem méltó hosszadalmassággal adta elő, ugy, hogy a törvényszék elnöke szükségesnek találta figyelmeztetni, legyen rövidebb, majd hozzátette:
— Nem mintha unnám kiváló szónoklatának hallgatását, de nagyon sok letárgyalni való ügyem van.
— De szerencsés az elnök ur! — felelte Pezzenti. — Nekem... csak ez az egy van.

*

I. Ferenc (1494—1547)
francia király udvarában volt egy ifju, aki állandóan ősrégi nemességével kérkedett, de őseinek erényeit nem örökölte. Nemesi oklevelét mindig magánál hordozta és azt mindenkinek mutogatta. Egy alkalommal magának a királynak is kérkedve mutatta nemesi diplomáját. I. Ferenc akkor igy szólt hozzá:
— Jól vigyázzon erre a pergamenre, hogy nemességét el ne veszitse.

*

II. József (1741—1790)
császár előtt egy napon egy udvari hivatalnok felesége mint egy furia jelent meg kihallgatáson.

— Az Istenért, felség — kiáltotta az asszony —, vegye le az uramat a nyakamról. Ez a zsugori nem akar nekem semmit se adni és ha ellentmondok, ez a fickó még arra is vetemedik, hogy megver.

— Ehhez nekem semmi közöm — felelte a császár hidegen.

— Ugy? — folytatta az asszony szenvedélyesen —, akkor tudja meg azt is, hogy az uram a legcsunyább módon járatja felségedről a száját.

A császár nyugodtan felelte:
— Ami pedig köztem és a szolgám között történik, ahhoz meg magának nincsen semmi köze.

Alsó képek: vitéz Bonczos államtitkár, árvizvédelmi kormánybiztos a Dunántul árvizkárosultjai részére épülő uj házakat tekinti meg. — Középen: épülő ház. Jobboldali kép: ilyen egységes tipusu házakat épitenek az árvizkárosultaknak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Falusi egyhanguság. Panaszolja sorsát, „egyhangunak és kilátástalannak“ látja, pedig szive tele van „fiatalos nagyravágyással“. A tükre azt sugja Levélirónknak, hogy szép, ezt a férfiak érdeklődése is bizonyitja, hiszen „nem egy kérőt kosarazott ki, pedig még nincs is huszéves“. De nem volt még szerelmes, tehát nem is lett volna értelme, hogy máris lekösse magát, annál kevésbé, mivel anyagi szempontokból nem kell sietnie a férjhezmenéssel. Mindezt igen megfontoltnak és helyzetéhez mérten megfelelőnek találjuk: miért is ment volna máris férjhez, ha szive még nem szólalt meg és a körülményei sem késztetik sorsa megváltoztatására. Ami azonban nem helyes: rosszul teszi, hogy ugy irigyli azoknak az érdekes, regényes életü, hires szépasszonyoknak sorsát, akik a „nagyvárosok forgatagában“ tüntek fel, akiket „sok ember látott tündökölni“ és igy meg is találhatták „kivételes szerencséjüket“. „Ó, milyen boldogok lehettek azok!“ — sóhajt fel. És mivel, persze, már olvasott ilyen hires szép asszonyokról, példákat is sorol fel levelében: „Milyen sokat adott az élet, például, Lola Monteznek vagy Lady Hamiltonnak...“ Jó, hogy Levélirónk maga hivatkozik ilyen „szerencsés sorsokra“, mert most azután saját példáival bizonyithatjuk be, mennyire téved föltevésében. Lola Montez boldog és szerencsés? Negyvenegyéves korában koldusszegényen, megtörten halt meg New Yorkban, nyomora, bánata, magárahagyottsága tette idő előtt tönkre. De közben, persze, két évtizedet ragyogásban töltött. Igazi neve Marie Gilbert volt, atyja angol katonatiszt, anyja gyönyörü spanyol nő volt és Marie az angol és spanyol faj legnemesebb külsőségeit egyesitette. Éjfekete hajához áttetszően világoskék, különös varázsu „tengerszinü“ szeme volt, kecsesen mozgott és tökéletes zenei hallása volt. Első férje Indiában állomásozó angol hadnagy volt, de ez *kevés* volt Marienak, neki ez *egyhangunak* és *unalmasnak* tünt, ezért otthagyta urát, visszatért Európába és hogy „szépsége érvényesüljön“, Lola Montez néven táncosnő lett. Igy került Münchenbe, igy lett valóban egy király, I. Lajos bajor uralkodó kegyence, grófnői rangot kapott tőle, de az a fényüző és jóizlést sértő élet, amelybe a táncosnő a királyt sodorta, olyan felzudulást keltett, hogy Lajosnak le kellett a trónról mondania, a táncosnőt pedig kiutasitották az országból. Ezután még háromszor ment Lola Montez férjhez, mindhárom házassága boldogtalan volt és ő ment tovább a lejtőn, amerre hiusága és kalandvágya vitte, amig mindenki el nem fordult tőle és az élet ezt mondta: nincs tovább. Lady Hamilton — aki kis londoni szinésznőből lett hires nagy nő s akit regényes szépségéért Lord Hamilton vett feleségül — nem halt meg fiatalon, ő öreg lett, viszont őt is elhagyta idővel minden és mindenki és csak keserüséget érhetett meg törődött napjaiban... Kérdezzük: vajjon a mi álmodozó falusi Levélirónk olyan irigylésreméltónak találja az ilyenfajta sorsokat? Nem kell-e értük *tul nagy árat* fizetni — még akkor is, ha valóban nagy ragyogást lehetett ezen a tilos mesgyén *utközben* elérni? Ragyogást: rövid időre. Azokra a megszámlált napokra, mig az ifjuság testi szépsége tart. A lelki szépség nélkül való testi szépség...

Agglegény 39. Ebben a kérdésben nem lehet elvi álláspontra helyezkedni. „Jobb nőtlennek maradni a mai világban, mint bizonytalan helyzetben megnősülni...“ Addig marad a férfi nőtlen, amig nem találkozik az igazival. Vagy legalább is azzal, akit igazinak tart. Akkor belülről érzi a kényszert, hogy ezt a nőt pedig megszerezze élettársnak. S ilyen esetekben keveset ér az okoskodás... Másféle férfinosztalgia azután az, amelyik otthonra vágyik. Saját tűzhelyre és családra. Ehhez a vágyához lehetőleg hozzákeresi a legmegfelelőbb nőt. Ha az embert azonban nem hajtja semmi ilyes belső ösztökélés, *még* nem hajtja vagy egyáltalán sohasem hajtja: akkor bizony jobban is teszi, ha nem nősül; ne tegye meg csak azért, mert az „ugy szokás“. Az ember erre a komoly lépésre ne szánja el magát *másokra való tekintettel*. Itt igazán csak saját ösztönére hallgasson. Várjon, azonban, csak várjon! Nagy agglegénykedése s „a zászlóra való felesküdése“ mellett csak harminckilencéves ezideig. Bizony, még eljöhet Levélirónk életében is az a mindent felboritó valaki — aki miatt boldogan akasztjuk szegre minden addig vallott elvünket.

Panasz. Erdei nyaralásból jött haza s panaszolja, hogy nyaralóhelyén kellemetlen élménye volt. Levélirónk huszonkilenc éves fiatalasszony, hétéves fiacskája van s ugy képzelte, hogy a magányos nyaralóhelyen — miután nem kell „öltözködnie“ — reggeltől estig shortban járhat. Igaz, hogy rajta kivül a penzióban senki sem járt ilyen fius adjusztálásban, még a fiatal lányok is karton kertiruhákat vagy kényelmes női sportholmit viseltek, — de tapasztalnia is kellett azután nagyhirtelen, hogy az idősebb vendégek rossz szemmel nézik ruházkodását. Azt is bevallja, a shorthoz napos időben, bizony, csak napozót viselt, ugy járt-kelt a ház körül, ugy sétált és ugy is ebédelt. Miért ne? — kérdezi tőlünk és hangjából dac és sértődöttség csendül ki. Skandináviában, Amerikában és ki tudja még, hány külföldi országban „évtizedek óta“ nyáron igy járnak a nők — érvel felfogása mellett. Mármost azt várja tőlünk levélirónk, hogy korszerü felfogásunkkal mi marasztaljuk el a maradi dámákat és az „erénycsőszködő“ öregurakat. Bevalljuk őszintén — bár valóban érteni véljük korunkat —, nem oszthatjuk levélirónk „öltözködési szabadságról“ hangoztatott véleményét. Általában azt gondoljuk a korszerü ruházkodásról is, legfőbb törvénye a *tapintat*, a finnyás önitélkezés, vajjon nem sértjük-e mások szemét és izlését. És amennyiben igen, az igazán jól nevelt ember magától értetődőn lemond a túlfeltünő, vagy éppen csak *nem helyénvaló* ruhadarabról. Ha vizparton nyaralt volna és viziélete kiegészitéséül vett volna fel *sokadmagával* shortot és napozót, bizonyára senki sem talált volna azon kivetnivalót. Fel sem tünt volna. De a szép, komoly erdei környezetbe mennyivel illőbb lett volna valamilyen kis kertiruhaszerü kartonruha, magyaros „dirndli“-viselet, a tirólias férfitérdnadrág *szoknya*-változata — teljes egyszerüségben —, hogy ez mennyivel rokonszenvesebb lett volna ezen a helyen, azt bizony el kell ismernünk. Ne sértődjék meg tehát és ne huzza fel az orrát a „maradi társaság“ miatt, hanem tanuljon és okuljon. S a legközelebbi hegyi nyaralását ne rontsa el ilyen külső körülményekkel, amelyekhez kár ragaszkodnia, mint életelvekhez. Az embernek, hogy korszerü legyen, még egészen más természetü, valóban sulyos engedményeket is illik bölcs belátással meghoznia.

Idealista. Elmondja levelében, nyaralás közben megismerkedett egy uriemberrel, akit a sors egy időre elválasztott feleségétől. Az asszony — beszélte ez a szalmaözvegy — valamelyik külországban megrekedt és férje a társaságban nem győzött róla beszélni, mennyire imádja fiatal feleségét, milyen szépnek s kifogástalannak tartja s boldog-boldogtalannak mutogatta az asszony mindig magánhordott fényképét. Ez a nagy és eszményi szavalás örökszerelemről s a házasság szentségéről azonban nem gátolta, hogy a fürdőhely minden szépasszonya után ne vesse magát s mindenféle titkos kalandot ne szőjön, ahol csak lehet. Igy közeledett levélirónkhoz is, aki még csak nem is asszony, hanem magát megbecsülő fiatal leány. Azzal igyekezett a férfi magát rokonszenvessé tenni, hogy unosuntiglan elcsépelt frázisokat hangoztatott felesége iránti rajongásáról és hűségéről, — ami valóban igen tetszett eleinte levélirónknak, de még idejekorán észrevette, milyen különbség van a férfi elvei és gyakorlata között s felháborodással tiltotta meg neki, hogy azontul keresse társaságát. Kis hija, hogy „csapdába nem csalta“ — lelkileg! Nem, nem csodáljuk, hogy egy tizennyolcéves ártatlanság mind efölött álmélkodik, megborzong és itélkezik. Igy is való, hogy az ember a szeretetet és a hűséget ilyen tiszta mértékkel mérje. És mily helyes volna, ha ezt a mértéket egész életén át megőrizné s nem adna fel semmit az „eszményi“ világnézetből.

Filmoktatás. Valóban ugy van, ahogy hallotta. A főváros maga is foglalkozik filmoktatással, még pedig 1928 óta. Az iskolai tantervvel szorosan karöltve azóta készitenek szemléltető filmeket és keskenyfilmeket s azóta képeznek ki százszámra oktatókat, akik azt tanitják, hogy kell kezelni a keskenyfilmvetitőgépeket. 1936 óta az iskolai vetitések száma rendkivül megnövekedett. A tavalyi statisztika szerint — az idei még nem készült el — százhusz fővárosi iskola kapcsolódott be a rendszeres filmoktatásba.

VIZSZINTES SOROK:

1. Erdélyi határhegylánc. 14. Osztrák folyó. 15. Rágásra szolgálnak. 16. Spanyol férfinév. 17. Szárit. 19. Spanyol tartomány és fővárosa. 21. Görög betü. 22. Irányit. 23. Angol világossör. 24. Mindenesetre legyen kövér. 26. Küzd. 27. Hónapröv. 29. Védelmez. 31. Évszak. 33. Abessziniai tartomány. 35. Kötőszó. 36. Fákról a levél teszi ősszel. 39. L. R. 40. A kinaiak kedvelt féldrágaköve, jól munkálható. 42. Ritka férfinév. 43. Leveles, jól hasadó ásványfajták közös neve. 45. Ipari növény. 46. A komédiás császár. 48. Izomszalag. 49. Juttatás. 51. Trilla röv. 52. Kakasdisz. 55. Erdélyi folyó. 56. Szintén. 57. Visszafelé: ujság. 58. DEH. 60. Bibliai női név. 62. Téli sporteszköz. 64. A hajdani Róma egyik fő hadiutja. 66. Rombol, pusztit. 68. Nyáron ilyen a virágos rét. 70. Angol férfinév. 72. Szavazatgyüjtő. 73. Tan, tudomány görög néven. 75. Hires olasz kardvivóbajnok. 76. Részvénytársaságok létesitésének anyagi előfeltétele.

FÜGGÖLEGES SOROK:

1. A „Miatyánk“ egyik latin mondata. 2. Görög hegy Tesszáliában. 3. Bitangul. 4. Mátka. 5. Visszafelé: tüzelőanyag. 6. Hidrogénklorid oldat. 7. Javit. 8. Acéleszköz a normál zenei alaphang megadására. 9. Irat. 10. Az aluminium és nitrogén vegyjelei. 11. Zamatos füstölthus. 12. Német gépkocsimárka. 13. Szürkésbarna költöző, ragadozó madár, vadászatra is be lehet tanitani. 18. Bolygó rossz szellem a nép képzeletében. 20. Tölténytartó, névelővel. 25. Ujpesti tornaegylet. 28. A legkedveltebb lószin. 30. Vizmérő eszköz. 32. Leri. 34. Olasz tengerpartvidék. 35. Paradicsomi. 37. Paraszt. 38. Vajda József szerelmi költeményei. 41. Igekötő és névutó. 44. Mohamedán vallástudós. 47. Időhatározó. 50. Magyar Torna Egylet. 53. Z-vel a végén: a gépkocsi része. 54. „Bizalmam az ősi erényben!“ 57. Német város, itt győzte le Nagy Frigyes a szász hadsereget. 59. Arab orvostudós. 61. Tárgyra, latinul. 63. Károly, németül. 65. Hozzávaló, hozzá .... 67. A legelterjedtebb indiai nyelv. 69. Akinek adnak. 71. Anna beceneve. 74. A. I.

Megfejtésül beküldendők a vizszintes 1. és 76., valamint a függőleges 1. és 13. számu szavak.

„Zál“ lépeső

1 ZÁL
2 ZÁL
3 ZÁL
4 ZÁL
5 ZÁL
6 ZÁL

Meghatározások: 1. Népszerü hitelszerv. 2. Fuvaros. 3. Áradáskor fontos. 4. Birtokteher. 5. Csapatokkal ellep. 6. Füvet levág.

Épitősdi

Minden uj szóban szerepelnek az előző szó betüi, egy-egy uj betüvel gyarapitva. A közepétől pedig szavanként egy-egy betüt elveszünk.

Meghatározások: 1. Vágószerszám. 2. Díszes. 3. Palliumos főpap. 4. Jármű. 5. Virágból él. 6. Ács csinálja, csap két gerenda között. 7. Szent jelkép. 8. Több, mint kedvel. 9. Magas bankó. 10. Eszköz. 11. Ital.

Beküldendők a 4, 5, 6, 7 és 8 számu szavak.

Szópárlánc

Képezzünk az alant szereplő szavakból egy tucat szorosan összefüggő szópárt ugy, hogy minden egyes szópár második szava a következő szópár első szava legyen. Az első szópár megoldhatatlan gépi probléma.

MUNKA, VITEL, FOGAS, MOZGÓ, KÉPES, AGY, RUHA, KONYHA, JEL, ÖRÖK, KERÉK, KÖNYV, SZÜNET.

Szórejtvények

1.

K mes T=P

2.

FÉRFI mesett L=P

A Képes Vasárnap 1940 aug. 4-iki számában megjelent rejtvények helyes megfejtői közül jutalmat kapnak a következők:

Bakulás István, Bp., Dohány-u. 28; Báró Gyula, Bp., Pétervárad-u. 21; Fischer József, Bakonycsernye; ifj. Csapó Imre, Nagykőrös; Gáspárik Zoltán, Bp., XI., Edömér-u. 2; Herenkovics István, Bp., Podmaniczky-u. 51; Juhász Lenke, Hódmezővásárhely; Karácsonyi Márta, Balatonboglár; Láng Andor, Bp., Népszinház-u. 21; Markovich Vilmos Pál, Bokor; Pachner László, Kassa; dr. Pajor Géza, Csepreg; Pázmán Richárd, Bp., XII., Nárcisz-u. 26; Tóth Berta, Bp., VIII., József-krt. 45; Tóth József, Bp., Vörösmarty-u. 58/b., f.

Megfejtések

az 1940 aug. 11-i számból:

Keresztrejtvény:

EGEK KÖZGAZDASÁGI
LALO IRATLAN UGAT
EDAM SEREGI AMORE
KÓDOROG E KÉNSAV
RAK MACA VET É
AZANYAISZIVN R ZK
ZALA T MORAES ZSE
EKB IMA KARMAZSIN
MLI DAMM SION IGY
BANDÉRIUM AKA ROS
ETO AKENET O MÁLÉ
RÓ O OLKEVESETFOG
A ADA DARA KOH
BAHAMA R BONIFÁC
ÁGOTA LESZID ERGO
ROVÓ MANZONI RIAN
ÖNÁLKEZDŐDIK SZIT

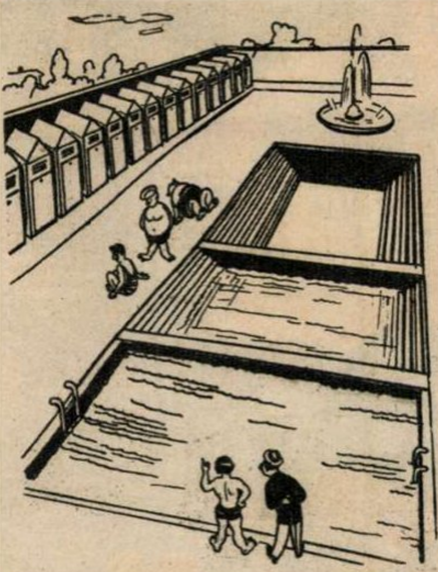
Slágerek: Szabó Kálmán, Zerkovitz, Eisemann, Zerinváry, Ábrahám, Márkus = SZEZÁM.

Szállóige kerestetik: És mégis mozog a föld.

Rejtőzés: Deanna Durbin (átlósirányban).

AZ ELME SPORTJA MEGFEJTÉSI HATÁRIDEJE aug. 22. (csütörtök) dél. A megfejtéseket a jövő heti számunkban (aug. 25.), a nyertesek neveit pedig a két hét mulva (szept. 1.) megjelenő Képes Vasárnapban közöljük. Megfejtések Képes Vasárnap Elmesportja cimre küldendők, Budapest, V., Vilmos császár-ut 78.

Tökéletes megoldás.

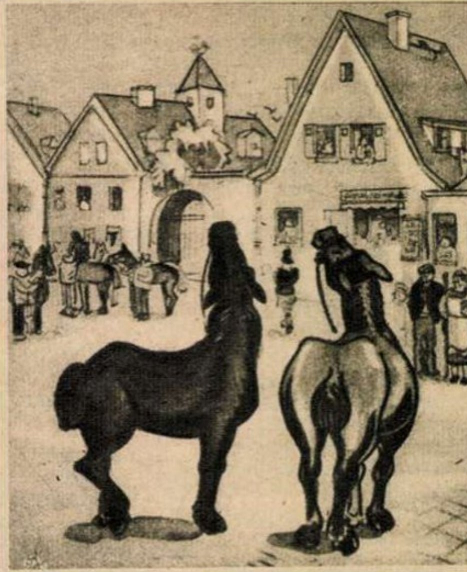
— *Ez itt a mélyviz, a jó uszóknak, a középső a kis viz, a gyerekeknek és a tulsó üres medence azoknak, akik nem akarnak vizbe menni.* (Illustrierte Zeitung.)

Hajnalban.

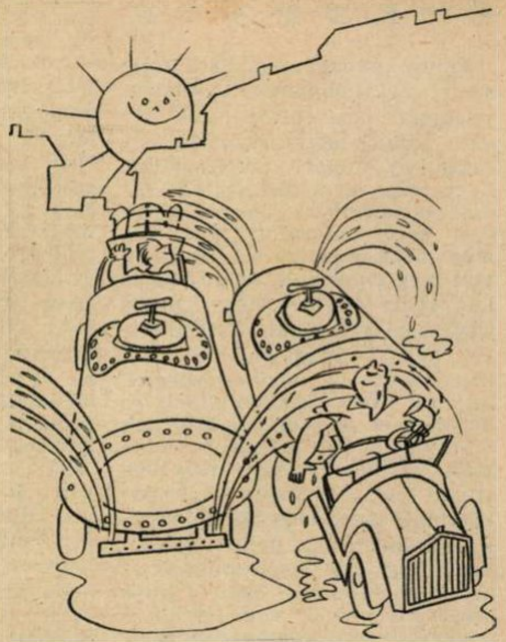
— *Micsoda uj vicc ez, hogy ráccsal zárjátok el az ajtót?* (Humorblad.)

A lóerő.

— *Azt hallottam, hogy a repülők kétezer lóerővel mennek. Azt hiszem, nemsokára miránk is sor kerül.* (Hjemmet.)

Kánikula.

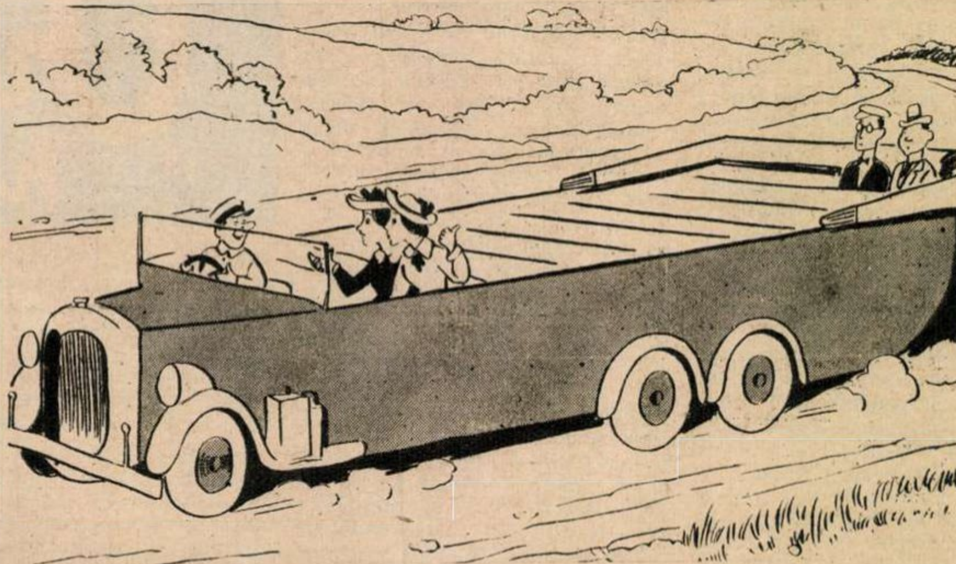
A locsolók baráti szolgálata a nagy hőségben. (Il Travaso.)

Javuló helyzet.

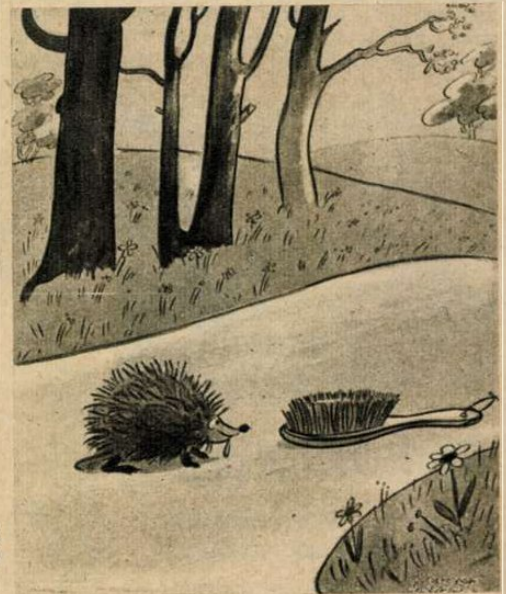
— *Azt mondják, hogy a kleptomániás Dupont állapota javul.*
— *Igen, már olyan dolgokat lop, aminek a családja hasznát is veszi.* (Dimanche Illustré.)

Tolakodás.

— *Soffőr, kérem, hajtson gyorsan más irányba! Ez a két fiatalember makacsul követ bennünket, amióta elindultunk.* (Il 420, Firenze.)

Az uj rokon.

Kép, szöveg nélkül. (Interessante Blatt.)

Strandon.

— *Bácsi, kérem, adja kölcsön a nadrágját, indiánt játszunk és szükségünk van egy sátorra.* (Humorist.)

Horgász-párbeszéd.

— *Már félnapja állok itt és egyetlen halat sem fogok!*
— *Nem kell okvetlenül állni, le is ülhet.* (Politiken.)

Kritika.

— *A méhek csak akkor szúrnak, ha valami felizgatja őket. Szerencsére a festészethez nem értenek.* (Fliegende Blätter.)

Honvágy.

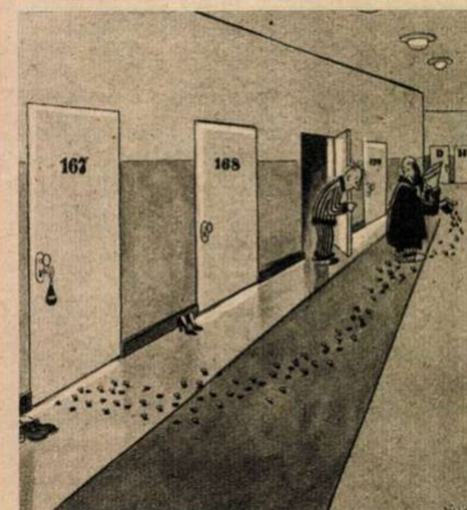
Kép, szöveg nélkül. (Weltschau.)

Gondatlanság.

— *Mondtam, ugy-e, hogy nem lesz jó a fürészhalat is betenni a többi közé!* (Lustige Blätter.)

Utjelzés.

— *Rövidlátó vagyok, másképp nem találok vissza a szobámba.* (Die Woche.)

Kávéházban.

— *Hé, fiu, van lexikon a kávéházban?*
— *Nincs, de mit akar tudni?* (Journal.)

Egyszerü megoldás.

— *Ugy-e, jó ötlet? Amióta légypapirt ragasztottam a tehénkére, nem bántják a legyek.* (Family Journal.)

A szerkesztésért BÓNYI ADORJÁN, a kiadásért Dr. KOVÁCS DEZSŐ felelős. (Megjelenik hetenként. Egyes példány ára 20 fillér, előfizetés külön postai kézbesitéssel egy hóra 88 fill., negyedévre 2.64 pengő.) Pesti Hirlap R. T. kiadása, Légrády Testvérek R. T. nyomása, Budapest, V. ker., Vilmos császár-ut 78. Nyomdaigazgató: KERTÉSZ ÁRPÁD. 1940 aug. 18.